



EUROPEAN COMMISSION

Bruxelles; 27.1.2012.
SEC (2012) 91, konačni dokument

RADNI DOKUMENT SLUŽBI KOMISIJE

**OPERATIVNA SMJERNICA ZA PROCJENU UČINAKA NA KONKURENTNOST
SEKTORA U SUSTAVU PROCJENE UČINAKA KOMISIJE
Alat za „provjeru konkurentnosti” namijenjen uporabi u procjenama učinaka**

RADNI DOKUMENT SLUŽBI KOMISIJE

OPERATIVNA SMJERNICA ZA PROCJENU UČINAKA NA KONKURENTNOST SEKTORA U SUSTAVU PROCJENE UČINAKA KOMISIJE

Alat za „provjeru konkurentnosti” namijenjen uporabi u procjenama učinaka

Uvod	3
I. Početak rada	6
Korak 1. Je li za vašu PU potrebno provesti konkretnu analizu učinaka na sektorsku konkurentnost?	6
Korak 2. Koliko u dubinu trebamo ići?	10
II. Kvalitativna dubinska analiza	12
Korak 3. Koji su sektori zahvaćeni?.....	13
Korak 4. Koji je učinak na konkurentnost MSP-a?.....	14
Korak 5. Koji je učinak na konkurentnost troškova/cijena?	15
Korak 6. Koji je učinak na sposobnost inovacije poduzeća?	19
Korak 7. Koji bi mogao biti učinak na međunarodnu konkurentnost sektora?.....	19
III. Kvantifikacija učinaka: izvori podataka	21
Korak 8.: Pružanje dokaza o strukturi i radnom učinku izravno pogođenih sektora	21
Korak 8.a: Procjena postojećih sektorskih studija i naknadne (ex-post) evaluacije	22
Korak 8.b: Ažuriranje postojećih podataka	22
Korak 9.: Pružanje dokaza u obliku podataka o neizravno pogođenim sektorima	26
Korak 10.: Kvantifikacija dodatne usklađenosti s pravilima i propisima i/ili operativnih troškova povezanih s procijenjenom inicijativom.....	26
Korak 11.: Kvantifikacija očekivanih učinaka na sposobnost inovacije pogođenih poduzeća	27
Korak 12.: Kvantifikacija očekivanih učinaka na međunarodnu konkurentnost pogođenih sektora	28
Prilog 1. Primjeri kvalitativne dubinske analize učinaka konkurentnosti	30
Prilog 2. Izvori podataka za kvantitativnu analizu	34

1. UVOD

Svrha je ovog alata da pomogne službama pri analizi učinaka na konkurentnost sektora prilikom provođenja procjene učinka novog prijedloga politike.

Sustav procjena učinaka Komisije temelji se na integriranom pristupu kojim se analiziraju koristi i troškovi te pristupa pitanju svih značajnih gospodarskih, socijalnih učinaka i učinaka na okoliš mogućih novih inicijativa. Analiza različitih učinaka trebala bi biti proporcionalna njihovom kvantitativnom, kvalitativnom i političkom značaju. Treba izbjegavati provođenje analiza koje ne pružaju daljnje uvide ili mijenjaju zaključke ili njihovu razumljivost.¹

Smjernice za procjenu učinaka Komisije (2009.) pružaju općenite upute za ova pitanja. Također naglašavaju da „Prilikom utvrđivanja gospodarskih učinaka posebnu pozornost treba obratiti na čimbenike koje se općenito smatra važnima za produktivnost, a time i konkurentnost Europske unije. Konkurentnost je mjera sposobnosti gospodarstva da svojem stanovništvu osigura visoki i rastući životni standard i visoke stope zaposlenosti na održivoj osnovi. Snažna konkurencija u povoljnom poslovnom okruženju ključni je pokretač rasta produktivnosti i konkurentnosti.”² U tu svrhu Smjernice već sadrže niz specifičnih pitanja povezanih s konkurentnosti u odjeljku o gospodarskim učincima.³

Članak 173. st. 1. UFEU-a

Unija i države članice moraju osigurati uvjete nužne za konkurentnost industrije Unije.

U tu svrhu, u skladu sa sustavom otvorenih i konkurentnih tržišta, njihovo je djelovanje usmjereno prema:

- ubrzanju prilagodbe industrije strukturnim promjenama,
- poticanju okruženja pogodnog za inicijativu i razvoj poduzetnika, osobito malih i srednjih poduzetnika, širom Unije,
- poticanju okruženja pogodnog za suradnju među poduzetnicima,
- podupiranju boljeg iskorištavanja industrijskog potencijala politika inovacije, istraživanja i tehnološkog razvoja.

Ovaj alat nadopunjuje Smjernice iz 2009., a namjena mu je da dodatno poboljša sposobnost službi da na cjelovit i razmjern način analiziraju pitanja vezana uz konkurentnost. Njime se, kao i u slučaju drugih dokumenata koji nude preciznije smjernice o određenim učincima⁴ ne postavljaju novi zahtjevi niti daje prednost određenoj analitičkoj metodi.⁵ On samo predlaže načine i alate za rješavanje pitanja specifičnih učinaka na konkurentnosti sektora, i to na nesveobuhvatan način. S obzirom na raznolikost učinaka i zahvaćenih skupina te troškove

¹ Vidjeti Smjernice za procjenu učinaka, odjeljak 3.2.

² Ibid., Prilog 8.

³ Vidjeti Smjernice za procjenu učinaka, odjeljak 8.2. Tablica 1. „Gospodarski učinci”, str. 33-34.

⁴ Vidjeti npr. Smjernicu za procjenu društvenih utjecaja u Sustavu procjene učinaka Komisije i Operativnu smjernicu o uzimanju u obzir temeljnih prava u procjenama učinaka Komisije na http://ec.europa.eu/governance/impact/key_docs/key_docs_en.htm

⁵ Osobito sektorska analiza spram cjelovitijih procjena učinaka putem modela opće ravnoteže i slično.

detaljne analize, moraju se provesti pragmatični i metodološki izbori koji trebaju biti propisno opravdani od slučaja do slučaja, pri čemu je konačni cilj zajamčiti dostatnu razinu kvalitete cjelokupne analize učinka. Ne postoji univerzalan pristup. Kvaliteta PU-a, uključujući i procjenu učinaka na konkurentnost, počiva na stručnosti tima i pravilnom savjetovanju unutar upravljačke skupine za PU i s dionicima.

Provođenjem odgovarajuće procjene tih učinaka izravno se primjenjuje načelo razmjerne i integrirane analize. To je u skladu s odredbama čl. 173. UFEU-a te se u tome očituje zalaganje Komisije iz Priopćenja o industrijskoj politici „da zajamči da će se učinci na konkurentnost svih prijedloga politike koji značajno utječu na industriju temeljito analizirati”. Analiza učinaka na konkurentnost (u daljnjem tekstu „provjera konkurentnosti”) provodi se postojećim postupkom procjene učinaka, među ostalim i putem „procjene i izvještavanja o ukupnim učincima prijedloga na konkurentnost, uključujući i ulaganje, troškove, cijene i inovativne učinke na industriju i pojedine sektore, kao i zadovoljstvo potrošača, a osobito uzimaju u obzir moguće interakcije između prijedloga politike i drugih postojećih ili planiranih zakona i uredbi”.⁶

Dok se pri integriranom pristupu procjeni učinaka na odgovarajući način u obzir trebaju uzeti svi troškovi i prednosti, skupnu će se perspektivu možda trebati upotrijebiti onom koja je više sektorska te koja stavlja naglasak na konkretan učinak inicijative na sektore gospodarske djelatnosti.⁷

Ciljevi provjere konkurentnosti su sljedeći:

- (1) daljnje poboljšanje analitičke kvalitete izvješća o procjeni učinaka s obzirom na učinke na konkurentnost;
- (2) olakšavanje oblikovanja politika koje u potpunosti vode računa o učincima na konkurentnost s obzirom na njihov ukupni skup ciljeva.

Cilj provjere konkurentnosti nije nesrazmjerno naglašavanje sektorskih učinaka u cjelokupnoj procjeni učinaka. Njezina je namjera produbiti analizu te tako donositeljima politika omogućiti bolji uvid u učinak prijedloga na poslovnu konkurentnost.

Svrha je ove smjernice pružiti operativnu podršku timovima koji provode procjene učinaka u pogledu učinaka na konkurentnost. Sastavljena je kako bi ispunila njihov zahtjev za strukturiranim načinom procjenjivanja takvih učinaka. Smjernica ocrtava glavne korake i pitanja koja bi mogla biti postavljena tijekom provjeravanja konkurentnosti. Sadrži 12 uzastopnih koraka raspoređenih u sljedeća tri odjeljka (vidjeti tablicu u nastavku):

Odjeljak I., Početak rada, pomaže vam da bolje razumijete ciljeve te područje primjene i alate za procjenu učinaka na sektorsku konkurentnost.

Odjeljak II., Kvalitativna dubinska analiza, pomaže vam prepoznati najvažnije učinke na konkurentnost industrijskih sektora u slučaju konkretnih inicijativa.

Odjeljak III., Kvantifikacija učinaka: izvori podataka, upućuje vas na korisne izvore za kvantitativnu analizu.

⁶ COM(2010) 614 „Integrirana industrijska politika za doba globalizacije: Stavljanje konkurentnosti i održivosti u središte pozornosti”, str. 5.

⁷ Ova smjernica koristi pojmove sektora, industrija, poduzeća i srodne koncepte sektorske, industrijske, poduzetne i poslovne konkurentnosti kao sinonime. Sektorski pristup ne bi trebalo tumačiti kao stavljanje naglaska na jedan ili nekoliko odabranih sektora. Pod njime se zapravo podrazumijeva da ukupni utjecaj prijedloga uzima u obzir i negativne i pozitivne učinke na konkurentnost svih sektora na koje izravno i neizravno utječe, kao i njihovu sposobnost da se prilagode novim zahtjevima.

Svaki dio navodi nekoliko *neobveznih koraka za izvršavanje posebnog zadatka* za procjenu učinaka na sektorsku konkurentnost. Ovaj modularno strukturirani alat trebao bi vam pružiti postupne upute, ali biti i dovoljno fleksibilan da možete preskočiti one dijelove koje smatrate manje važnima za vašu PU, u skladu s načelom razmjerne analize.

Podrška

Pitanja ili komentare o primjeni ove smjernice možete uputiti na **službeni sandučić** službe za pomoć pri provođenju provjera konkurentnosti Opće uprave za poduzetništvo i industriju (DG ENTR):

[ENTR COMPETITIVENESS IMPACT HELPDESK](#)

Timovi za PU mogu se poslužiti i materijalima i poveznicama s mrežne stranice za „provjeru konkurentnosti“: <http://myintracomm.ec.europa.eu/entr/howwemanage/decisionmaking/Pages/default.aspx>, na kojoj mogu podijeliti svoja iskustva i ideje s drugim kolegama koji rade na PU i pomoći službi za pomoć u provjerama konkurentnosti da ovu smjernicu učini korisnijom i učinkovitijom.

Dobri primjeri za procjenu učinaka novih prijedloga na industrijsku konkurentnost koji mogu potaknuti vašu analizu nalaze se u **[Best Practice Library](#)**.

I. POČETAK RADA

Prije početka trebate odlučiti:

- 1) **Je li za vašu PU uopće potrebno provesti konkretnu analizu učinaka na sektorsku konkurentnost? Ako jest:**
- 2) **Koja je razina proporcionalnosti ove analize?**

Odgovor na ta dva pitanja dobiva se u dva uzastopna koraka ukratko opisana u nastavku.

Korak 1. Je li za vašu PU potrebno provesti konkretnu analizu učinaka na sektorsku konkurentnost?

Svrha je ovog koraka da vam pomogne doznati je li analiza ovog tipa učinaka uopće potrebna ili nije (ako znate osnove i zaključite da u sklopu procjene učinaka trebate sagledati učinke na sektorsku konkurentnost, možete preskočiti ovaj korak i izravno prijeći na 2. korak).

Načelom se proporcionalne analize razjašnjava da nije nužno provesti posebnu analizu sektorske konkurentnosti za sve procjene učinaka. To se očituje u Glavnom priopćenju o industrijskoj politici u kojem se Komisija obvezuje da će „...zajamčiti da će se učinci na konkurentnost svih prijedloga politike koji značajno utječu na industriju temeljito analizirati. Primjeri takvih mjera novi su zakoni o unutrašnjem tržištu i važniji propisi o financijskim tržištima koji bi mogli utjecati na pristup financiranju te novi zakoni o klimatskim promjenama i zaštiti okoliša.”⁸

Stoga bi sektorska analiza kao nadopuna integrirane procjene svih učinaka novog prijedloga mogla biti korisna za utvrđivanje načina na koji prijedlog utječe na različite sektore te toga jesu li određeni sektori posebno zahvaćeni. Ovaj korak nudi alat prilagođen korisniku za donošenje odluke o tome zahtijeva li PU novog prijedloga politike posebnu analizu učinaka na sektorsku konkurentnost, a da ne prejudicira izbor metodologije za njezinu provedbu.

Stoga prvo treba odgovoriti na pitanje je li vjerojatno da će inicijativa znatno utjecati na konkurentnost sektora ili ne. Općenito govoreći, inicijative EU-a imaju učinak na konkurentnost kada utječu na barem jedno od sljedećeg:

- Sposobnost sektora da proizvodi proizvode s umanjenim troškovima i/ili ih nudi po konkurentnijim cijenama (konkurentnost troškova/cijena) – troškovi poslovanja poduzeća uključuju troškove ulaznih proizvoda (uključujući resurse i energiju) i proizvodne čimbenike na koje prijedlog politike može izravno ili neizravno utjecati.
- Kvalitetu ili originalnost ponude dobara ili usluga sektora (inovativna konkurentnost) – tehnološki razvoj i inovacije (proizvoda i/ili postupaka) od primarne su važnosti i za troškove ulaznih proizvoda i vrijednost gotovih proizvoda.

⁸ COM(2010) 614 „Integrirana industrijska politika za doba globalizacije: Stavljanje konkurentnosti i održivosti u središte pozornosti”, str. 5.

- Učinkovito tržišno natjecanje i nesmetan pristup vanjskim tržištima, uključujući i tržišta ulaznih proizvoda i materijala, javne nabave itd.
- Tržišne udjele sektora na međunarodnim tržištima

Konkurentnost sektora izravno je povezana s **produktivnošću i njezinim temeljnim odrednicama**. Rast produktivnosti određen je promjenama u kvaliteti i količini ulaznih proizvoda i tehnološkim napretkom, to jest, **sklonošću inovacijama** određenog sektora. Dugoročno je rast životnog standarda određen sposobnošću države ili tvrtke da proizvede više gotovih proizvoda od danih ulaznih proizvoda. To je ideja koja stoji iza **ukupne faktorske produktivnosti**, rastu proizvodnje koji ne ovisi o ulaznim čimbenicima. Ekonomska teorija predviđa da su u uspješnim poduzećima povećanja tržišnog udjela, dugoročna profitabilnost i rast realnih plaća obično povezani sa snažnim rastom produktivnosti. Uobičajeni pokazatelji konkurentnosti – *jedinični troškovi rada* ili *konkurentnost cijena i kvalitete* – također odražavaju temeljnu dinamiku produktivnosti i inovacija.

Analizi učinaka na cijene i sposobnost inovacije treba pristupiti i s međunarodne komparativne perspektive. Na primjer, ako je vjerojatno da će prijedlog politike povećati troškove proizvođača iz EU-a, npr. putem strožih proizvodno-sigurnosnih zahtjeva na tržištu EU-a, to može utjecati na tržišne udjele proizvođača iz EU-a, osim ako njihovi vanjski konkurenti imaju iste uvjete u Europi i inozemstvu. Ako politika utječe na postupak proizvodnje kroz npr. strože norme o korištenju resursa ili zagađenju, ili odredbe o zdravlju i sigurnosti na radu koje se ne odnose na konkurente, europski proizvođači mogu biti u konkurentno povoljnijem ili nepovoljnijem položaju u odnosu na tvrtke koje se nalaze negdje drugdje.

Provjera konkurentnosti

„Provjera konkurentnosti” komplementaran je instrument iz alata za PU čiji je cilj potkrijepiti ukupnu procjenu gospodarskih učinaka novoga prijedloga boljim prikazom učinaka na konkurentnost poduzeća u sektoru i na ukupnoj razini određivanjem i, tamo gdje je to razmjerno, kvantificiranjem vjerojatnih učinaka novog prijedloga u tri dimenzije konkurentnosti poduzeća:

- Konkurentnost troškova*: trošak poslovanja koji uključuje troškove poluproizvoda (uključujući i energiju) i čimbenika proizvodnje (rada i kapitala);
- Sposobnost inovacije*: sposobnost poslovanja da proizvede više i/ili kvalitetnije proizvode i usluge koji bolje zadovoljavaju sklonosti kupaca;
- Međunarodna konkurentnost*: prethodno navedena dva aspekta mogu se procijeniti i s međunarodne komparativne perspektive, tako da se u obzir uzmu vjerojatni učinak prijedloga politike na tržišne udjele europskih industrija i izražene komparativne prednosti.

Tablica gospodarskih učinaka iz Smjernica o PU navodi niz pitanja koja se izravno odnose na konkurentnost cijena i troškova poduzeća, njihovu sposobnost inovacija i vanjske konkurentne pozicije.⁹ Smjernice osim tih pitanja u prilogima sadrže detaljne upute za određivanje i mjerenje učinaka prijedloga politike na mala i srednja poduzeća („test” za MSP-

⁹ Smjernice za PU, odjeljak 8.2., tablica 1., str. 33.-34.

e)¹⁰ te učinaka na tehnološki razvoj i inovacije.¹¹ Osim toga, sadrže i upute o procjeni učinaka na konkurentnost.¹²

Međutim, umjesto da analiziraju sva ta različita pitanja u tako ranoj fazi analize, timovi za PU mogu se koristiti ovdje predloženim kontrolnim popisom kao alatom kojim će procijeniti je li vjerojatno da će politička intervencija znatno utjecati na poslovnu konkurentnost.

Tablica u nastavku pruža prikaz ovog analitičkog alata putem prijedloga da se zabrani korištenje opasnih materijala u industrijskim proizvodima EU-a. Kontrolni popis sadrži općenita pitanja o razmjeru očekivanih učinaka na pokretače konkurentnosti i tržišne udjele. Pitanja nije potrebno dubinski proučiti niti na njih primijeniti kvantitativne tehnike kako bi se odgovorilo na njih. Za taj je prvi brzi pregled dovoljno da se vodite stručnošću vas i vašeg tima.

Možda nećete moći dati jasan da/ne odgovor na sva pitanja. Na primjer, možda će biti teško predvidjeti razmjer učinka bez podataka i pretpostavki. Pored toga, obilježje učinka na konkurentnost može biti dvosmisleno ili se čak s vremenom promijeniti. Na primjer, zabrana uporabe opasnih materijala u pojedinim proizvodima može prvobitno dovesti do gubitaka tržišnog udjela europskih proizvođača koji koriste te materijale, ali s rastom svijesti potrošača i promjenom njihovih sklonosti može se povećati prodaja sigurnijih proizvoda. Isto tako, odredbe o zdravlju i sigurnosti na radu mogu kratkoročno povećati troškove rada, istovremeno imajući dugoročno pozitivne učinke poticanjem produktivnosti, smanjenjem izostanaka i pružanjem podrške u zapošljavanju i zadržavanju posla. Učinci se mogu i razlikovati u različitim zahvaćenim poduzetničkim sektorima, što ukupni učinak čini neizvjesnim. U navedenom je primjeru sektor koji proizvodi opasan materijal na gubitku, ali će proizvođači zamjena možda biti na dobitku (to nije prikazano u nastavku zato što je kontrolni popis namijenjen samo najzahvaćenijem sektoru).

Hoće li zabrana uporabe opasnih materijala vjerojatno imati znatan učinak na konkurentnost poduzeća vezano je uz:

Konkurentnost troškova i cijena	Pozitivan	Negativan
Troškove ulaznih proizvoda		Da
Troškove kapitala		Da
Troškove rada	Da?	
Druge troškove sukladnosti (npr. obveza izvještavanja)		Da
Troškove proizvodnje, distribucije, poslijeprodajnih usluga		Da
Cijenu gotovih proizvoda (izravno, ne putem troška, npr. kontrole cijena)		Ne
Sposobnosti inovacije		
Sposobnosti proizvodnje i plasiranja rezultata istraživanja i razvoja na tržište	Da	
Sposobnosti uvođenja inovacija za proizvode	Da	
Sposobnost za inovacije u postupku (uključujući i distribuciju, marketing i poslijeprodajne usluge)	Da	
Pristup rizičnome kapitalu		nije dostupno

¹⁰ Prilozi Smjericama za PU, str. 32.-34., odjeljak 8.4.

¹¹ Prilozi Smjericama za PU, str. 34.-38., odjeljak 8.5.

¹² Smjernice za PU, str. 40.

Međunarodnu konkurentnost	
Tržišne udjele (jedinствeno tržište)	Da
Tržišne udjele (vanjska tržišta)	Da
Izražene komparativne prednosti ¹³	ne može se reći

Ako odgovorite samo na ona pitanja koja se čine jasna, to vam može biti dovoljno da odlučite trebaju li se putem PU dublje sagledati svi ili samo neki učinci na sektorsku konkurentnost. U slučajevima velike neizvjesnosti (tj. mnogih praznina ili upitnika na kontrolnom popisu) možda će biti potrebno provesti i daljnju analizu učinaka na sektorsku konkurentnost.

Ovdje se u svrhu primjera primjenjuje na jednu mogućnost, a temelji se na da/ne odgovorima. No možda ćete htjeti otići i korak dalje te ju primijeniti na više mogućnosti – mogućnost da se „ne učini ništa” i druge mogućnosti kao što je traženje međunarodnog rješenja za sigurnosni problem, a ne donošenje uredbe koja se odnosi samo na EU itd.

Primjer pokazuje slučaj u kojem je potrebno provesti detaljniju procjenu učinaka na sektorsku konkurentnost jer prijedlog politike može jako utjecati na većinu odrednica konkurentnosti proizvodnog sektora koji koristi opasni materijal kao ulazni proizvod. Ovi učinci mogu imati suprotna obilježja – uredbom će se vjerojatno nametnuti dodatni troškovi sukladnosti, ali se isto tako mogu potaknuti inovacije i korištenje novih materijala.

Rezultat ovog kontrolnog popisa ne treba tumačiti kao dokaz da će se dobiti i gubici na konkurentnosti poništiti jer ti učinci još nisu kvantificirani niti čak kvalitativno ocijenjeni. Kontrolni popis samo ukazuje na to da bi učinci mogli biti značajni.

Također treba napomenuti da detaljnija analiza može biti korisna kad se očekuje da će učinci na konkurentnost biti značajni, bez obzira na činjenicu da se može očekivati pozitivan neto učinak na konkurentnost ili ukupna neto korist inicijative.

To naravno vrijedi i za bilo koji određeni skup značajnih učinaka te je u skladu s obrazloženjem PU-a kao integriranog sveobuhvatnog pristupa utvrđivanju pobjednika i gubitnika koji prema potrebi pomaže osmisliti mjere ublažavanja za one koji su jako zahvaćeni dok istovremeno ostvaruje ciljeve političke intervencije. Tako je, primjerice, ispitivanje učinaka na konkurentnost Sustava trgovanja emisijskim jedinicama, između ostalog putem makroekonomskog modeliranja, dovelo do zaključka da se nastavi s politikom slobodne dodjele kvota onim energetski intenzivnim sektorima koji su izloženi riziku od istjecanja ugljika.

Ukratko, čak i kada se PU-om dokaže neto korist za društvo, dublja procjena učinaka na sektorsku konkurentnost može vam pomoći da utvrdite kako možete postići ciljeve te pritom umanjiti potencijalno negativne učinke na najzahvaćenije sektore i olakšati njihovu prilagodbu novim zahtjevima u kratkom roku. Međutim, u slučaju prijedloga koji utječu na brojne međusobno povezane sektore gospodarstva moglo bi biti prikladno koristiti izračunljivog modela opće ravnoteže (IOR) i/ili makroekonometrijske ulazno-izlazne modele koji omogućuju procjenu učinaka promjene politike na čitavo gospodarstvo, kao i vjerojatan razmjerni dobitaka i gubitaka po sektoru te učinke prelijevanja između sektora.

¹³ Vidjeti korak 12. za definiciju izraženih komparativnih prednosti (IKP)

Korak 2. Koliko u dubinu trebamo ići?

Odjeljci 3.2. i 8.2. Smjernica o PU predočuju kriterije koje treba uzeti u obzir prilikom odlučivanja o mjeri u kojoj treba analizirati značajne učinke tijekom cijelog postupka PU-a. Ovaj odjeljak nadopunjuje Smjernice o PU tako što nudi konkretni kontekst s obzirom na učinke na konkurentnost sektora.

Razmjer očekivanih učinaka i njihov politički značaj dvije su ključne odrednice. Vrsta političke intervencije isto tako nudi korisne naputke.

Potreba provođenja dubinske analize učinaka na sektorsku konkurentnost vjerojatno će biti ograničena u slučaju samoregulirajućih političkih intervencija (kao što su kodeksi ponašanja ili dobrovoljni standardi), budući da sam sektor igra ključnu ulogu u određivanju sadržaja inicijative. Međutim, možda će biti nužno provesti detaljniju provjeru s obzirom na učinke na konkurentnost unutar sektora te na konkurentnost nadređenih i podređenih sektora.

Ako se intervencija odnosi na infrastrukturni projekt (npr. objekt za prijevoz ili komunikaciju) ili pružanje javnih usluga (npr. usluga satelitske navigacije) isto je tako vjerojatno da će on imati pozitivan učinak na poslovnu konkurentnost iako to može ovisiti o visini naknada koje plaćaju korisnici.

Regulatorne inicijative najvjerojatnije će imati učinak na sektorsku konkurentnost. U slučaju onih koje su izričito usmjerene na poboljšanje okvirnih uvjeta za konkurentnost sektora pozitivni će učinci vjerojatno prevagnuti nad negativnima. Ipak, potrebno je provesti analizu kako bi se jasno odredila sveukupna korist, utvrdilo koja mogućnost primjene politike donosi veće prednosti te (optimalno) utvrdili neki pokazatelji i referentne vrijednosti za naknadnu (ex-post) procjenu stvarnog učinka politike na sektorsku konkurentnost.

Međutim, mnoge se regulatorne inicijative prije svega bave drugim ciljevima politike, a ne konkurentnošću (npr. zaštitom okoliša, potrošača, radnika ili investitora), ali mogu pozitivno ili negativno utjecati na sektorsku konkurentnost. To su tipični kandidati za provođenje detaljnijih procjena učinaka na sektorsku konkurentnost.

Procjena učinaka može većinom biti **kvalitativna** za one prijedloge koji će vjerojatno imati ograničen učinak na konkurentnost, odnosno za koje se može dokazati da niti jedna druga analiza nije razmjerna. Službe bi trebale nastojati uključiti **kvantitativne** elemente (te po mogućnosti provesti kvantitativnu procjenu učinaka) u onim slučajevima za koje se očekuje da će učinci biti posebno značajni. Analiza se može ograničiti na izravne učinke (tj. učinak na izravno zahvaćene sektore) ili proširiti tako da obuhvati neizravne učinke ako je i za njih vjerojatno da će biti značajni te ih je moguće (i razmjerno) analizirati.

Korak 1. i 2. trebali bi vam omogućiti da utvrdite opravdanost provođenja specifične analize učinaka na konkurentnost, odredite relevantne učinke prijedloga politike te da steknete dojam o tome koliko bi vaša analiza trebala biti opsežna. To bi se moglo na koristan način primijeniti na planiranje daljnje analize i možda vam već pružiti povratne informacije o izvedbi vašeg skupa mogućnosti. Ova faza planiranja vam samo pomaže da započnete. Imajući na umu da je procjena učinaka postupak koji se ponavlja, možda će biti potrebno izmijeniti pokazatelje kako radovi napreduju (te se primjerice ispostavi da su određeni učinci značajniji nego što se

prvotno mislilo te je shodno tome za njih potrebno provesti dublju / kvantitativnu analizu, ili obratno, pokaže se da je kvantitativna procjena izuzetno skupa / nemoguće ju je izvesti).

II. KVALITATIVNA DUBINSKA ANALIZA

Nakon prva dva prethodno opisana koraka, može biti korisno provesti kvalitativnu dubinsku analizu relevantnih učinaka opisanu u ovom odjeljku.

Ovaj dio alata koristi pitanja i upute koje se već nalaze u Smjernicama za PU. Podijeljeni su u četiri grupe koje obuhvaćaju: a) utvrđivanje i opis zahvaćenih sektora, b) konkurentnost troškova i cijena (uključujući i izbor potrošača), c) sposobnost inovacije i d) međunarodnu konkurentnost.

Ako radite za sektorsku jedinicu koja nadgleda izravno zahvaćen sektor trebali biste moći odgovoriti na većinu tih pitanja vodeći se stručnošću i znanjima vas i vaše jedinice. Ako zahvaćeni sektor ne spada u vaše uže strukovno područje, što je češći slučaj, trebate imati neke osnovne spoznaje o njegovom poslovanju, uključujući ulazne proizvode, intenzivnosti faktora (kapital, rad i energetske intenzivnosti), kao i intenzivnosti tržišnog natjecanja, veličinama poduzeća i drugim karakteristikama sektora. Možete konzultirati službu za pomoć pri provođenju provjera učinaka na konkurentnost Glavne uprave za poduzetništvo (DG ENTR) ili upravljačku skupinu za PU za popratne materijale kao što su:

- 1) Postojeće sektorske studije: neke studije o proizvodnim sektorima možete pronaći na: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/industrial-policy/future-of-manufacturing/index_en.htm
- 2) Prethodne procjene učinaka koji su imale učinak na iste sektore: (http://ec.europa.eu/governance/impact/ia_carried_out/cia_2011_en.htm)
- 3) Ex-post evaluacije učinkovitih politika i propisa o sektoru (vidjeti EIMS – bazu podataka Komisije u kojoj su pohranjeni podaci o rezultatima evaluacije: http://www.cc.cec/home/dgserv/sg/evaluation/pages/eims_en.htm)

Također možete provjeriti studije i publikacije odgovarajućih europskih ili državnih poslovnih komora, kao i europskih sektorskih odbora za socijalni dijalog, ako je to potrebno. (Vidjeti korak 8.a za pojedinosti).

U idealnom slučaju, konačni bi unos u izvješću o PU u vezi s kvalitativnom dubinskom analizom trebala biti kratka analiza sa sljedećim elementima:

1. Zahvaćeni sektori
2. Utvrđeni učinci prijedloga politike na te sektore
3. Kvalitativna procjena o prirodi i razmjeru učinaka:
 - a. koliki je opseg očekivanog učinka;
 - b. je li on izravna ili neizravna posljedica intervencije, i
 - c. kad se očekuje da će do njega doći.
 - d. je li učinak prolazan ili trajan. (trajanje učinka)
4. Vjerojatnost da će doći do učinka
 - a. Kolika je vjerojatnost da će doći do učinka
 - b. Ovisi li o kritičnim pretpostavkama

Ova analiza treba na odgovarajući način iskoristiti rezultate internih i vanjskih konzultacija, kao što stoji u Smjernicama.

Sljedeća matrica jedan je mogući predložak koji se može koristiti za svaki zahvaćeni sektor kako bi se predstavili rezultati kvalitativne dubinske analize s obzirom na učinke na konkurentnost navedene u konzultacijskom dokumentu i izvješću o PU.

Učinci na konkurentnost	Zahvaćeni sektori		Opseg (vremenske odrednice) učinaka	Trajanje učinka	Rizici i nesigurnost
	Izravno	Neizravno			
Konkurentnost troškova i cijena					
Sposobnosti inovacije					
Međunarodnu konkurentnost					

Ukratko, vi možete imati koristi od kvalitativne dubinske analize na tri načina:

1. Ona može utjecati na način na koji se konzultirate s drugim službama i vanjskim dionicima.
2. Daje vam jasniji uvid o potrebi za provođenjem kvantifikacijskog postupka i uvid u dostupnost podataka i modela za nastavak kvantifikacije.
3. Može ispasti da će ona biti vaš konačni predmet isporuke, bilo zato što pokazuje da negativni ili pozitivni učinci na konkurentnost nisu dovoljno značajni te shodno tome za njih ne treba provesti eksplicitnu kvantifikaciju ili zato što je ta kvalifikacija nemoguća ili jednostavno preskupa kako bi bila razmjerna.

U nastavku slijedi kratak pregled uzastopnih koraka i odgovarajućih alata za svaki korak koji će vam pomoći da isporučite rezultate kvalitativne dubinske analize.

Korak 3. Koji su sektori zahvaćeni?

Detaljna analiza učinaka na konkurentnost od vas zahtijeva da utvrdite zahvaćene sektore. Kao što je prethodno argumentirano, za analizu učinaka na sektorsku konkurentnost važne su tri glavne vrste učinaka: a) troškovi poslovanja, b) sposobnost za inovacije te c) međunarodna dimenzija.

S obzirom da bi provjera konkurentnosti trebala uzeti u obzir izravne i neizravne (pozitivne i negativne) učinke te razlikovati i uzeti u obzir kratko- i dugoročne učinke, mogu se razmotriti i tri skupine dionika i učinaka:

1. učinak na sektore koji su izravno zahvaćeni inicijativom za politiku

2. neizravni učinci na sektore u opskrbnom lancu zahvaćenih sektora, te
3. neizravni učinci na sektore izvan opskrbnog lanca.

Prvo prethodno navedena grupa odnosi se na **izravne učinke**. Druga i treća vrsta su **neizravni učinci** do kojih dolazi zbog promjena relativnih cijena te ponude i potražnje za ulaznim i gotovim proizvodima na tržištima ciljanog sektora. Oni se mogu odvijati paralelno ili sa zakašnjenjem (učinci drugog kruga) u odnosu na izravne učinke. Oni su važni iz dva razloga. Kao prvo, mogu značajno premašiti primarne učinke ako utječu na mnoge sektore unutar ili izvan opskrbnog lanca. Kao drugo, čak mogu i poništiti ukupne očekivane koristi/troškove ako imaju suprotna obilježja od izravnih učinaka.

Do neizravnih učinaka može doći u/na:

1. podređenim sektorima, sektorima koji upotrebljavaju gotove proizvode zahvaćenog sektora te onima kojima prijete nove cijene intermedijarne ili investicijske potrošnje;
2. nadređenim sektorima, to jest, dobavljačima roba i usluga kojima se koristi zahvaćeni sektor te koji shodno tome mogu snositi posljedice promjene u potražnji za svojim proizvodima;
3. tržištima komplementarnih dobara jer se njihova potražnja kreće u istom smjeru kao i potražnja za proizvodima zahvaćenog sektora (npr. povećanje cijena goriva utjecat će na potražnju za automobilima), i
4. tržištima za zamjene jer se njihova potražnja kreće u suprotnom smjeru u odnosu na potražnju za proizvodima zahvaćenog sektora (npr. povećanja u cijeni goriva mogu potaknuti potražnju za javnim prijevozom).¹⁴

Neke politike mogu utjecati na mnoge ili većinu poslovnih sektora. Primjeri takvih intervencija su primjerice oni koji utječu na troškove rada (npr. Direktiva o radnom vremenu) ili oni koji utječu na troškove energije (npr. politike o obnovljivoj energiji), odnosno oni koji utječu na pristup i troškove financiranja (npr. kapitalni zahtjevi za banke) ili primjerice zaštitu osobnih podataka. Obično se procjenjuju ukupne koristi i troškovi, no može se analizirati i **raspodjela učinaka među sektorima** kada je to proporcionalno (primjerice, kada je sektor posebno pogođen). U tim ćete slučajevima možda morati uzeti u obzir intenzivnosti rada, energije, resursa i kapitala kako biste bolje „dimenzionirali” distribuciju učinaka, utvrdili industrijske sektore s najnegativnijim učincima te razmotrili njihovu izvedbu i šanse da će podnijeti političku intervenciju.

Korak 4. Koji je učinak na konkurentnost MSP-a?

„Test za MSP-e” već je sastavni dio smjernica i prakse PU-a te uključuje pitanja o troškovima, sposobnosti inovacija i druge okvirne uvjete kao što su pristup financiranju, vještinama, resursima i tržištima.¹⁵

¹⁴ Za primjer vidjeti Prilog 2. slučaj 1.

¹⁵ Vidjeti Smjernice za procjenu učinaka, SEC (2009) 92, str. 40.; i dio III.: Prilozi Smjernicama za PU

Komisija je u svojoj ocjeni Zakona o malim poduzećima istaknula vezu između provjere konkurentnosti i „testa za MSP-e” te se obvezala da će „dodatno ojačati primjenu ‚testa za MSP-e’ u svom postupku procjene učinaka kako bi osigurala temeljitu analizu i uzimanje u obzir učinaka na mala i srednja poduzeća u svim relevantnim zakonskim prijedlozima i prijedlozima politika, s jasnom naznakom kvantificiranih učinaka na mala i srednja poduzeća, kad god je to moguće i razmjerno. Prilikom provođenja ‚provjere konkurentnosti’ svojih prijedloga, Komisija će analizirati sposobnost europskih poduzeća, a posebice malih i srednjih poduzeća, da se natječu na tržištu EU-a i svijeta.”¹⁶

Dakle, kada se utvrdi(e) zahvaćeni sektor(i), sljedeći bi korak trebao biti postavljanje pitanja pitanje o tome hoće li mala i srednja poduzeća biti osobito zahvaćena. Ako su dostupni podaci o sektorskom udjelu malih i srednjih poduzeća, oni bi mogli pružiti koristan uvid. Udio malih i srednjih poduzeća važan je pokazatelj vjerojatnog učinka prijedloga politike na industrijsku konkurentnost iz dva razloga. Kao prvo, učinci na konkurentnost troškova znatno su izraženiji kod malih i srednjih poduzeća. Na primjer, neki se troškovi sukladnosti ne smanjuju s veličinom, što dovodi do višeg prosječnog regulatornog opterećenja za mala i srednja poduzeća kao postotka prihoda. Nadalje, njihova sposobnost da se prilagode višem regulatornom opterećenju ograničena je njihovim limitiranim pristupom financiranju. Drugo, promjene uvjeta za inovacije u prosjeku snažnije utječu na mala i srednja poduzeća jer ona čine većinu inovativnih tvrtki, te zbog toga što inovativna mala i srednja poduzeća više ovise o inovacijama kako bi opstala u odnosu na velike inovativne tvrtke.

Ukratko, cilj provjere konkurentnosti koji se odnosi na konkurentnost MSP-a idealno bi bio:

1. utvrđivanje relativne vrijednosti malih i srednjih poduzeća u određenom(im) sektoru(ima);
2. jačanje primjene testa za MSP-e u odgovarajućem(im) sektoru(ima) primjenom koncepta konkurentnosti troškova, inovacija i tržišne konkurentnosti, te
3. osiguravanje odgovarajuće zastupljenosti zahvaćenih sektora malih i srednjih poduzeća u postupku savjetovanja.

Korak 5. Koji je učinak na konkurentnost troškova/cijena?

Prijedlog politike može imati pozitivne ili negativne te izravne i neizravne učinke na troškove poslovanja, a time i na povrate ulaganja i investicijskih tokova. Zahvaćenim sektorima može nametnuti izravne troškove sukladnosti ili može neizravno povećati troškove zbog promjena u ponašanju dobavljača, potrošača, zaposlenika i ulagača zbog regulacije. Pored toga može smanjiti administrativna opterećenja ili cijene ulaznih proizvoda. Bez obzira na razlog ovih promjena, prijedlog politike može utjecati na poslovanje bilo kroz troškove poluproizvoda/usluga (uključujući i energiju) ili troškove čimbenika proizvodnje (rada, kapitala i prirodnih resursa). Nastavno na troškove, također je važno da provjerite utječe li predložena politička intervencija na tržišno natjecanje, na primjer ograničava li ili liberalizira određivanje cijena ili izbor potrošača (daljnje upute o učincima na tržišno natjecanje nalaze se u odjeljku 8.3. Smjernica o PU).

¹⁶ COM(2011) 78, str. 6.

Pitanja koja slijede mogu vam pomoći da utvrdite te učinke. Njihova namjena nije da dovedu do uspostave sveobuhvatne taksonomije troškova poslovanja, nego da pruže upute za ispitivanje posljedica do kojih prijedlog politike može dovesti u pogledu troškovne i cjenovne konkurentnosti.

Moguća bi pitanja obuhvatila eventualne dodatne *troškove sukladnosti* (ili smanjenje postojećih troškova sukladnosti), kao i ostale *operativne troškove* (ulaznih proizvoda i čimbenika proizvodnje) koji proizlaze iz novog prijedloga, ali nisu izravno vezani uz usuglašavanje s njim. Konačno, moglo bi se postaviti pitanje o vjerojatnom učinku prijedloga na *sklonosti potrošača i cijene*.

A. Smanjuje li procijenjeni prijedlog troškove sukladnosti zahvaćenog(ih) sektora ili ih povećava?

Troškovi sukladnosti obuhvaćaju novčanu vrijednost **vremena** koje osoblje i uprava troše na ostvarivanje usklađenosti s novim zahtjevima politike (npr. novim zahtjevima za izvješćivanje), kao **inovac** za kupnju proizvoda i usluga potrebnih za provođenje politike (npr. nove opreme ili vanjskih poslovnih usluga u vezi s novim zahtjevom). Uobičajena su pitanja:

1. Utječe li mogućnost primjene politika na prirodu obveza obavješćivanja nametnutih poduzećima, kao npr. vrste nužnih podataka, učestalost izvješćivanja, složenost postupka podnošenja i sl.?
2. Zahtijeva li upotrebu nove opreme (npr. za smanjenje zagađenja, evidentiranje prodaje ili mjerenje sadržaja tvari u konačnom proizvodu itd.)?
3. Zahtijeva li dodatni utrošak vremena osoblja ili korištenje poslovnim uslugama privatnog ili javnog sektora (poput usluga vanjskog računovodstva ili revizije ili potvrđivanja sukladnosti od strane ovlaštenih tijela iz javnog ili privatnog sektora itd.)?
4. Dovode li troškovi ispunjavanja sukladnosti određena poduzeća ili sektore u nepovoljniji položaj u odnosu na njihove konkurente (uključujući i stvaranje neujednačenih kriterija)?
5. Kako su MSP-i osobito zahvaćeni?

B. Utječe li prijedlog na cijene i troškove intermedijarne potrošnje?

Prijedlog politike može utjecati na cijenu intermedijarne potrošnje:

1. utjecanjem na cijenu ili raspoloživost prirodnih resursa, uključujući i sirovine i druge ulazne proizvode (poluproizvode/usluge) koji se koriste u proizvodnji;
2. uvođenjem ograničenja (ili zabrana) za upotrebu opasnih materijala, i
3. neizravno, kada se izmjene troškova proizvodnje izravno zahvaćenog sektora prenesu silazno ili se potražnja premjesti na zamjenske proizvode te tako uzrokuje povećanje cijena, a ti se zamjenski proizvodi koriste u sklopu intermedijarne potrošnje.

C. Utječe li prijedlog na trošak kapitala?

Prijedlog politike može utjecati na trošak kapitala tako da:

1. poveća cijene investicijskih dobara, i

2. utječe na dostupnost i troškove financiranja (kapital, bankovni krediti i obveznice).

Pristup i trošak financiranja određuju se pomoću više čimbenika, među kojima su:

3. uvjeti na financijskom tržištu,
4. mobilnost kapitala i okvir inozemnih izravnih ulaganja (FDI),
5. zaštita prava dioničara,
6. kapitalni zahtjevi banaka,
7. financijski profil rizika sektora, i
8. poticanje ulaganja u ovaj sektor u EU (povrati ulaganja u odnosu na povrate ulaganja na drugim tržištima) i drugim državama.

Kad je to potrebno, kvalitativna bi analiza u idealnom slučaju ispitala te čimbenike i njihov učinak na trošak ulaganja u zahvaćeni sektor te na želje investitora.

D. Utječe li prijedlog na trošak rada?

Troškovi rada poslodavca uključuju plaće, dodatke na plaću i poreze na rad. Političke intervencije mogu utjecati na troškove rada npr. određivanjem minimalne plaće, učincima na razinu uvjetnih nadnica ili promjenama koje vode do potražnje za dodatnim radom ili vještinama. Primjeri izravnih učinaka na troškove rada između ostalog uključuju politike¹⁷ koje mogu dovesti do:

1. promjene dobi za umirovljenje, ili
2. izmjene minimalnih plaća, ili
3. promjene doprinosa za socijalno osiguranje ili drugih poreza na rad, ili
4. promjena u računovodstvenim i obvezama izvješćivanja

Neizravni učinci na troškove rada mogu biti rezultat politika koje:

5. utječu na (ograničavaju ili promiču/olakšavaju) mobilnost radne snage;
6. utječu na zakone o zaštiti radnika (ograničavanjem ili olakšavanjem fleksibilnosti poslodavaca u pogledu zapošljavanja i otpuštanja radnika), ili
7. imaju popratni učinak na (povećavanje ili smanjenje) rigidnosti tržišta rada i njihove fleksibilnosti.
8. promjena koje dovode do potražnje za dodatnom/novom radnom snagom (zbog zahtjeva za novim vještinama koje npr. omogućuju tvrtkama da uvedu nove tehnologije koje

¹⁷ Neke od tih politika mogu se naći izvan područja nadležnosti EU-a. Ovdje su navedene kako bi poslužile kao primjeri i zato što mogu biti značajne za analizu učinaka konkurentnosti na nacionalnoj razini.

manje zagađuju) ili do uštede na troškovima rada (npr. izuzimanjem mikropoduzeća od nekih računovodstvenih obveza).

Osim učinaka na trošak rada, politike mogu nametnuti dodatne *troškove ispunjavanja sukladnosti koji se odnose na zapošljavanje*: npr. strože norme o zdravlju i sigurnosti na radu ili dodatne zahtjeve za izvješćivanje o radnoj snazi tvrtke. Međutim, valja napomenuti da te norme također mogu biti temeljene na dogovorima između poslodavaca i zaposlenika (npr. Direktiva o zaštiti zdravlja radnika u bolničkom sektoru, međusektorski sporazum o prevenciji silikoze i sl.) te kao takve odražavaju prednosti i dodanu vrijednost normi za poslovanje i njihov pozitivan učinak na konkurentnost.

Iako te politike možda nisu usmjerene na određeni sektor, njihovi će se učinci vjerojatno razlikovati po sektorima, s tim da će sektori temeljeni na radnoj snazi biti više zahvaćeni (i na pozitivne i negativne načine). Učinak također može ovisiti o tome temelji li se industrija na vještinama u velikom ili malom opsegu, jer razine naknada, a time i troškovi rada mogu odražavati nestašicu vještina, a dodatni se troškovi dijele između poslodavaca i zaposlenika u skladu s potražnjom za radnom snagom i elastičnošću ponude.

E. Utječe li prijedlog na troškove energije?

Troškovi energije mogu biti zahvaćeni politikama koje dozvoljavaju prekomjernu ovisnost o ograničenom broju dobavljača ili izvora fosilnih goriva. Na njih mogu kratkoročno utjecati i ciljevi za prebacivanje između mješavina goriva ili različitih načina pružanja energije i naplate.

F. Utječe li prijedlog politike na izbor potrošača i cijene?

Komparativne prednosti temeljene na troškovima poslovanja u konačnici se ostvaruju putem informiranog slobodnog izbora potrošača i stvarne cijene koju on/ona plaća za proizvode i usluge. Analiza troškovne konkurentnosti može se upotpuniti provjerom vjerojatnog učinka na izbor kupca i cijene. To jest, razmatranjem sljedećih pitanja o prijedlogu:

1. može li utjecati na dostupnost određenih proizvoda na tržištu,
2. zabranjuje li ili ograničava marketing (ili oglašavanje) određenih proizvoda,
3. regulira li ili na neki drugi način utječe na cijene koje potrošači plaćaju za proizvode iz zahvaćenog sektora,
4. utječe li na kvalitetu dobara i usluga koje kupci kupuju, i
5. utječe li na transparentnost i usporedivost informacija o kvaliteti i cijenama proizvoda i usluga.

Kako bi se utvrdio distribucijski učinak prijedloga, analiza također može razmotriti u kojoj se mjeri **promjene u troškovima proizvodnje prenose na potrošače** (ako se porast troškova uglavnom prenosi na potrošača na oligopolnim tržištima koje karakterizira niska elastičnost potražnje, konačni učinak može biti smanjena dobrobit za potrošača, a ne smanjena poslovna zarada).

G. Bi li prethodno navedeni učinci zahtijevali provedbu značajnog restrukturiranja poslovanja zahvaćenog poduzeća?

To je najzahtjevnije (te vjerojatno i presudno) pitanje o učincima na cijene prijedloga politike. Do sada ste trebali utvrditi većinu izmjena sukladnosti i operativnih troškova. Sada biste trebali uzeti u obzir:

1. Koji bi bili troškovi prilagođavanja za poduzeća (uklj. radnu snagu)?
2. Bi li za sektor trebalo provesti značajno restrukturiranje, kao npr. zatvoriti proizvodne linije, zamijeniti tehnologije, zamijeniti vještine itd.?
3. Bi li to moglo dovesti do zatvaranja poduzeća?
4. Bi li mala i srednja poduzeća mogla snositi troškove restrukturiranja?

Korak 6. Koji je učinak na sposobnost inovacije poduzeća?

Prijedlog politike može imati učinak na sposobnost inovacije poduzeća. Kad se očekuje da će učinak biti značajan, onda se on može procijeniti ispitivanjem mogućeg učinka na:

1. sposobnost poduzeća da provede postupak istraživanja i razvoja koji će dovesti do uvođenja inovacija za njihove proizvode, što se može dalje povezati s učinkom prijedloga na:
 - (a) zadovoljavanje potrebe za vještinama koje su potrebne sektoru, i
 - (b) učinkovitost zaštite prava na intelektualno vlasništvo,
2. sposobnost sektora da na tržište plasira nove proizvode ili poboljša značajke sadašnjih (*sposobnost uvođenja inovacija za proizvode*), za koju su od presudne važnosti tehničke vještine i primjena novih tehnologija,
3. sposobnost uvođenja inovacija u poslovne postupke i usluga povezanih s proizvodima, uključujući distribuciju, marketing i poslijeprodajne usluge (*inovacije u postupku*), a koja ovisi o ponudi upravljačkih i organizacijskih vještina i talenata, i
4. mogućnosti pristupa rizičnome kapitalu.

Smjernice Komisije o učincima na tehnološki razvoj i inovacije nude detaljne upute o tome kako treba vrednovati mogući učinak na sposobnost inovacije poslovanja.¹⁸

Korak 7. Koji bi mogao biti učinak na međunarodnu konkurentnost sektora?

Procjena učinaka na produktivnost igra važnu ulogu u utvrđivanju pokretača konkurentnosti. Međutim, u nekim slučajevima slika ne bi bila potpuna da se ne uzme u obzir moguć diferencijalni učinak prijedloga na domaće i strane tvrtke. Na primjer, ako će prijedlog politike vjerojatno povećati troškove za proizvođače iz EU-a (npr. uvođenjem strožih

¹⁸ Prilozi Smjernicama za PU, odjeljak 8.5., str. 34.-38.

proizvodno-sigurnosnih zahtjeva na tržištu EU-a), možda neće utjecati na relativne cijene i tržišne udjele proizvođača iz EU-a ako njihovi konkurenti imaju iste uvjete te ako nema prikladnijih i jeftinijih zamjena. Međutim, ako politika utječe na postupak proizvodnje (npr. strožim normama o korištenju resursa ili zagađenju) ili povećava troškove rada (npr. novim zahtjevima o zdravlju i sigurnosti na radu), tada europski proizvođači mogu biti u konkurentno nepovoljnijem položaju u odnosu na tvrtke koje se nalaze negdje drugdje. Prema tome, u odjeljku o međunarodnim učincima Smjernice o PU zahtijevaju da svaki PU treba sagledati konkurentnost europskih poduzeća te „analizirati učinke politike kako bi omogućio bolji uvid u način postizanja ciljeva te treba istovremeno izbjeći ili smanjiti moguće negativne učinke na europsku konkurentnost. To bi moglo uključivati analizu sličnih propisa koji su već na snazi za glavne trgovinske partnere EU-a”¹⁹

Uobičajena pitanja koja bi se mogla postaviti su sljedeća:

1. Koji je vjerojatan učinak procijenjene mogućnosti na konkurentni položaj tvrtki iz EU-a s obzirom na konkurente koji nisu iz EU-a?
2. Koji je vjerojatan učinak procijenjene mogućnosti na trgovinu i prepreke trgovini?
3. Odnosi li se mogućnost na područje u kojem postoje međunarodne norme, zajednički regulatorni pristupi ili međunarodni dijalozi o regulatornim pitanjima?
4. Je li vjerojatno da će mogućnost dovesti do prekograničnih investicijskih tokova, uključujući i preseljenje gospodarske aktivnosti unutar ili izvan EU-a?

Timovi za PU mogu se poslužiti i Prilozima Smjernicama za PU (odjeljak 8.7., str. 38.) za upute o kvalitativnoj procjeni vjerojatnog učinka na međunarodnu trgovinu i investicijske tokove.

¹⁹ Smjernice za PU, str. 42.

III. KVANTIFIKACIJA UČINAKA: IZVORI PODATAKA

S tehničke točke gledišta, procjena kvantitativnog učinka političke mjere nesumnjivo je zahtjevniji dio PU-a, a ponekad se ne može u potpunosti provesti zbog metodoloških ograničenja ili zato što bi to zahtijevalo ulaganje nesrazmjernog truda. Skupljanje potrebnih podataka može biti zahtjevno i često uključuje zainteresirane dionike, što provjeru podataka čini zahtjevnijom. Razmjernost kvantifikacije stoga treba razmotriti s posebnom pozornošću, uzimajući što je više moguće u obzir okvirnu želju za provođenjem kvantifikacije učinaka, no i troškove postupka te stupanj pouzdanosti očekivanih rezultata (primjerice, treba razmotriti bi li rezultati koji zahtijevaju dodatne podatke ili izuzetno ovise o pretpostavkama za pokretanje modela zaista ponudili dodanu vrijednost u postupku donošenja odluka).

Kvantifikacija učinaka na konkurentnost može zahtijevati deskriptivnu statistiku, ulazno-izlaznu analizu uz korištenje nacionalnih ili sektorskih računa, primijenjeno modeliranje opće ravnoteže ili druge ekonometrijske metode. Kod prijedloga politike koji utječu na raznoliki skup sektora, za kvantifikaciju ukupnih učinaka mogu se koristiti modeli kao što su model opće ravnoteže (CGE) i makroekonometrijski ulazno-izlazni modeli. Oni mogu biti korisni ne samo za procjenu učinka promjene politike na razini gospodarstva, nego i za procjenu vjerojatnog značaja dobitaka i gubitaka po sektoru, učinaka prelijevanja između sektora, dijeljenja dodatnih troškova između proizvođača i potrošača itd. Drugi modeli, kao što su modeli parcijalne ravnoteže, mogu biti jednostavniji za korištenje i mogu pružati koristan uvid u potencijalne učinke.

Koraci predloženi u nastavku daju pregled mogućih rezultata kvantitativne analize prije nego specifične alate i metode za njihovo dobivanje jer oni ovise o dotičnom pitanju. Ovi koraci temelje se na rezultatima pet koraka kvalitativne dubinske analize.

Korak 8.: Pružanje dokaza o strukturi i radnom učinku izravno pogođenih sektora

Ovaj korak proširuje korak 3. i korak 4. vaše kvalitativne dubinske analize. Njegova je svrha privremene zaključke poduprijeti statističkim dokazima. Kvantitativna procjena radnog učinka sektora idealno bi se temeljila na:

- značaju ciljanog sektora u gospodarstvu EU-a kako je izmjeren njegovim udjelom u dodanoj vrijednosti i zaposlenosti, regionalnoj i nacionalnoj koncentraciji sektora itd.;
- broju i raspodjeli tvrtki, uključujući udio malih i srednjih poduzeća te njihovom omjeru koncentracije;²⁰
- njegovoj radnoj produktivnosti ili ukupnoj faktorskoj produktivnosti;
- njegovoj profitabilnosti kako je izmjerena neto profitnom maržom, povratu od uložene imovine;

²⁰ Omjer koncentracije (eng. „concentration ratio”, CR) odnosi se na postotak tržišnog udjela pod kontrolom najvećih tvrtki u industriji. Vrlo se često koriste CR4 i CR10 (tj. tržišni udio 4 i 10 najvećih tvrtki).

- njegovom tržišnom udjelu na svjetskom tržištu, i
- priljevu inozemnih izravnih ulaganja - FDI (omjer ukupnih ulaznih/izlaznih inozemnih izravnih ulaganja i dodane vrijednosti).

Korak 8.a: Procjena postojećih sektorskih studija i naknadne (ex-post) evaluacije

Komisija je izradila brojne studije industrije i tržišta, kao i naknadne evaluacije politika. Primjerice, popis studija o proizvodnim industrijama može se pronaći na internetskoj stranici:

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/industrial-policy/future-of-manufacturing/index_en.htm

Ako istraživanje ranije prikupljenih podataka nije dovoljno, možete konzultirati internetske stranice i publikacije odgovarajućih poslovnih udruženja ili dotičnih socijalnih partnerskih organizacija.

Za pronalaženje kontakata možete koristiti Registar transparentnosti i nazvati ih radi njihovih najnovijih podataka i analiza. Registar transparentnosti možete pronaći na internetskoj stranici Europa.

Korak 8.b: Ažuriranje postojećih podataka

Ako su postojeće studije zastarjele, Eurostat ima baze podataka s ažuriranim statističkim podacima za sektore. Dubinska analiza Statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti u Europskoj zajednici (NACE)²¹ pomoći će spojiti glavne ekonomske aktivnosti pogođenih sektora s njihovim odgovarajućim kodovima.

²¹ NACE (Nomenclature statistique des Activités économiques dans les Communautés Européennes) statistička je klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Europskoj zajednici koju koristi Eurostat i države članice. Verzija NACE Rev.2 uvedena je 2008. s ciljem prikazivanja tehnološkog razvoja i strukturnih promjena u gospodarstvu. Stoga se za usporedbu statistika prije i nakon 2007. mora koristiti korelacijska tablica.

NACE Rev.1.1		NACE Rev.2		
INDUSTRY/ ACTIVITY CODE	DESCRIPTION	INDUSTRY/ ACTIVITY CODE	DESCRIPTION	INDICATORS
D	Manufacturing	C	Manufacturing	Number of enterprises
...
DJ	Manufacture of basic metals and fabricated metal products	C244	Manufacture of basic precious and other non-ferrous metals	
DJ27	Manufacture of basic metals	
DJ271	Manufacture of basic iron and steel and of ferro-alloys	C2442	Aluminium production	
DJ272	Manufacture of tubes	C2443	Lead, zinc and tin production	
DJ2721	Manufacture of cast iron tubes	C2444	Copper production	
DJ2722	Manufacture of steel tubes	C2445	Other non-ferrous metal production	
DJ273	Other first processing of iron and steel	C2446	Processing of nuclear fuel	
DJ2731	Cold drawing	C245	Casting of metals	
DJ2732	Cold rolling of narrow strip	C2451	Casting of iron	
DJ2733	Cold forming or folding	C2452	Casting of steel	
DJ2734	Wire drawing	C2453	Casting of light metals	
DJ2735	Other first processing of iron and steel n.e.c.; production of non-ECSC ferro-alloys (included in DJ271 in NACE Rev.1.1)	C2454	Casting of other non-ferrous metals	
DJ274	Manufacture of basic precious and non-ferrous metals	C25	Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment	
DJ2741	Precious metals production	C251	Manufacture of structural metal products	
DJ2742	Aluminium production	C2511	Manufacture of metal structures and parts of structures	

Sljedeće tri baze podataka općenito su najvažnije ako nema sektorskih izvora²²: SBS, PRODCOM i COMEXT.

Baza podataka SBS (strukturni statistički podaci o poslovanju) pruža podatke na vrlo detaljnoj sektorskoj razini: broj poduzeća u sektoru, broj zaposlenika, promet, dodana vrijednost, ulaganja, produktivnost, udio malih i srednjih poduzeća u dodanoj vrijednosti i zaposlenosti itd.

Profil industrije - ključni podaci iz baze podataka SBS

The screenshot shows the Eurostat website interface for the Structural Business Statistics (SBS) database. The page features a search bar with the text "Search in tree: Type a keyword, the code of a dataset...". Below the search bar is a navigation tree with the following structure:

- Structural business statistics (sbs) (New activity classification (NACE Rev 2))
 - SBS - main indicators (sbs_na) (Updated)
 - European Business - selected indicators for all activities (NACE divisions) (ebd_all)
 - Summary indicators - employment size classes for EU25/EU27 (all Nace activities) (sbs_sc_indic)
 - SBS - industry and construction (sbs_ind_co)

²²

Objašnjenje sadržaja i poveznica na glavnu bazu podataka EU-a i međunarodne baze podataka nalazi se u Prilogu III. U slučaju industrije aluminija, sektorske organizacije i instituti kao npr. Međunarodni institut za aluminij, Svjetski zavod za statistiku o metalima ili Međunarodna agencija za energiju.

View Table		Select Data	Metadata	Information
European Business - selected indicators for all activities (NACE divisions)				
Last update: 05-05-2011				
Interactive extraction size limit: 300000		Selection overview Update		
Current extraction size: 768				
Dimension selection: 1/15				
GEO INDIC_SB NACE_R1 TIME				
Filtering				
Filtering type: Code range Pattern				
Search in: Codes Labels Both				
Search Show all				
<input type="checkbox"/>	Code	Label		
<input checked="" type="checkbox"/>	V11110	Number of enterprises		
<input type="checkbox"/>	V12110	Turnover or gross premiums written		
<input type="checkbox"/>	V12120	Production value		
<input type="checkbox"/>	V12150	Value added at factor cost		
<input type="checkbox"/>	V12170	Gross operating surplus		
<input type="checkbox"/>	V13110	Total purchases of goods and services		
<input type="checkbox"/>	V13310	Personnel costs		
<input type="checkbox"/>	V15110	Gross investment in tangible goods		
<input type="checkbox"/>	V16110	Number of persons employed		
<input type="checkbox"/>	V16130	Number of employees		
<input type="checkbox"/>	V91110	Apparent labour productivity (Gross value added per person employed)		
<input type="checkbox"/>	V91120	Wage adjusted labour productivity (Apparent labour productivity by average personnel costs) (%)		
<input type="checkbox"/>	V91210	Average personnel costs (personnel costs per employee) (thousand euro)		
<input type="checkbox"/>	V92110	Gross operating surplus/turnover (gross operating rate) (%)		
<input type="checkbox"/>	V94414	Investment per person employed		
NACE_R1: Mining and quarrying				
INDIC_SB: Number of enterprises				
TIME: 1996 1997				
GEO				
European Union (2...)				
European Union (2...)				
Belgium				
Bulgaria				
Czech Republic				
Denmark				
Germany (includin...)				
Estonia				
Ireland				
Greece				
Spain				
France				
Italy				
Cyprus				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Hungary				
Malta				
Netherlands				
Austria				
Poland				
Portugal				
Romania				
Slovenia				
Slovakia				
Finland				
Sweden				
United Kingdom				

Baza podataka PRODCOM pruža statističke podatke o proizvodnji industrijske robe: podatke o fizičkom obujmu proizvodnje prodanom tijekom razdoblja istraživanja (kg, m², broj komada itd.) i njegovoj vrijednosti u eurima.

Profil industrije - podaci iz PRODCOM-a (za aluminijske šipke, kod 24422230)

European Commission > Eurostat > Prodcom - statistics by product > Data > Excel files (NACE Rev. 2)		
Home	Statistics	Publications
Prodcom - statistics by product Introduction Europroms Steel Data Data Excel files (NACE Rev. 2) Excel files (NACE Rev. 1.1) Database		Excel files - NACE Rev. 2 The Excel files on this page contain Prodcom data based on NACE Rev. 2. For 2008 onwards the files contain the original data based on NACE Rev. 2 as supplied by the reporting countries. For 1995 to 2007 the files contain data that has been converted where possible from the data based on NACE Rev. 1.1. These tables only show the production data. To use the database that contains both production and related trade data, please click on "Database" in the box to the left. Prodcom Annual Data 2009 (updated 04/03/2011) Prodcom Annual Data 2008 (updated 04/03/2011)
		Links This document describes how to use the Excel files

4/03/2011		Statistics on the production of manufactured goods Value ANNUAL 2009																		
To use the database that contains both production and related trade data, please click here and																				
PRODCOM Code	Unit	Flag EU27	Value EU27	Base EU27	Flag EU25	Value EU25	Base EU25	Belgium	Bulgaria	Czech Republic	Denmark	Germany	Estonia	Ireland	Greece	Spain	France	Italy	Cyprus	
																				ALL VALUES AND VOLUMES ARE EXPRESSED IN THOUSANDS All confidential data and all national estimated data is suppressed (C)=Confidential, (CE)=Confidential Estimated, (E)=Estimated
24422230	EUR		615429		EU27-EU02(F)	590229	600													
24422230	EUR	CE	6498799		EU27-EU02(F)	6448799	5000													
24422330	EUR		221039		EU27-EU02(F)	220829	70													
24422350	EUR		31744		EU27-EU02(F)	31744														

Baza podataka COMEXT pruža vrijednost i količinu robe kojom se trguje između EU-a i država koje nisu članice EU-a, trgovinu u EU po državi članici, partneru i grupi proizvoda, udio EU-a i raznih agregacija EU-a (eurozona, EU15, EU12, EU27 itd.) u svjetskoj trgovini.

Većina kodova Prodcom odgovara jednom ili više kodova u vanjskoj trgovinskoj klasifikaciji poznatoj kao kombinirana nomenklatura (CN)²³

Kombinirana nomenklatura

eurostat		The CN headings with their corresponding Prodcom headings - Year 2009		eurostat	
3917 39 15	Flexible tubes, pipes and hoses, of addition polymerization products, reinforced or otherwise combined with other materials, seamless and of a length > the maximum cross-sectional dimension, whether or not surface-worked, but not otherwise worked (excl. those with a burst pressure of >= 27,6 MPa)				
22.21.29.50	Plastic tubes, pipes and hoses (excluding artificial guts, sausage skins, rigid, flexible tubes and pipes having a minimum burst pressure of 27.6 MPa)	kg	S		
3917 39 19	Flexible tubes, pipes and hoses, of plastics, reinforced or otherwise combined with other materials, seamless and of a length > the maximum cross-sectional dimension, whether or not surface-worked, but not otherwise worked (excl. addition polymerization products, condensation polymerization products and rearrangement polymerization products, and products able to withstand a pressure of >= 27,6 MPa)				
22.21.29.50	Plastic tubes, pipes and hoses (excluding artificial guts, sausage skins, rigid, flexible tubes and pipes having a minimum burst pressure of 27.6 MPa)	kg	S		
3917 39 90	Flexible tubes, pipes and hoses, of plastics, reinforced or otherwise combined with other materials (excl. seamless or cut to length only; tubes with a burst pressure of >= 27,6 MPa)				
22.21.29.50	Plastic tubes, pipes and hoses (excluding artificial guts, sausage skins, rigid, flexible tubes and pipes having a minimum burst pressure of 27.6 MPa)	kg	S		

Ilustracija: Profil izravno pogodenog sektora/tržišta (industrija aluminija)

Aluminij, najobilniji metal u Zemljinoj kori, relativno je homogen proizvod. Ima specifična svojstva (nije magnetičan, otporan je na koroziju, ...) koja ga čine strateškim ulaznim materijalom za mnoge sektore u rasponu od aeronautičke i svemirske do građevinske opreme. U uzlaznoj proizvodnoj fazi njegov lanac vrijednosti sastoji se od rudarenja, taljenja rude / recikliranja i rafiniranja. Silazni dio sastoji se od druge obrade i izrade od strane posrednika (valjaonice, ekstruderi, ljevaonice i proizvođači žica), [...].

Faza proizvodnje podijeljena je u 2 segmenta. Primarni aluminij proizvodi se taljenjem sirovina dok se sekundarni aluminij proizvodi taljenjem aluminijskog otpada. Primarni (ili sirovi) aluminij proizvodi se u tri odvojena koraka. Iskopava se boksitna ruda. Nakon toga se u tvornici glinice iz boksitne rude izdvaja glinica (aluminijev oksid) koja se prevozi u talionicu radi proizvodnje (legiranog) aluminija u obliku ingota, ploča, ... Sekundarni aluminij proizvodi se rafiniranjem (proizvodi kojima je završio uporabni vijek poput limenki za piće, ...) ili ponovnim taljenjem (industrijski otpad...) [...].

Ovaj je sektor intenzivan u pogledu kapitala, resursa i energije. Sektor primarnog aluminija treba 15 MW po satu za proizvodnju 1 tone aluminija u usporedbi s 0,75 MWh za sekundarnu proizvodnju koja koristi otpad. [...]

Međunarodni institut za aluminij za 2010. godinu navodi 117 talionica primarnog aluminija na svijetu, bez Kine. Od toga je 21 u EU27, uz dodatnih 7 u Norveškoj i 4 na Islandu. Rudarenjem i preradom upravlja mali broj multinacionalnih kompanija koje su na različite načine okomito integrirane u naknadne faze proizvodnje. U EU sektorom

²³ Uvozna i izvozna roba mora biti prijavljena tako da se navede kojoj podrubrici Kombinirane nomenklature pripada.

dominira šest tvrtki, a tri najveće nisu iz EU-a (Hydro, Rio Tinto/Alcan i Alcoa [...]).

Cijene ulaznih sirovina i primarnih proizvoda određene su ili upućivane preko Londonske burze metala (LME), Šangajske burze metala ili Čikaške burze. Drugi se troškovni čimbenici obično određuju lokalno.

Tekst koji to ilustrira i temelji se među ostalim dokumentima na izvješćima tvrtki Ecorys (2011.) i CE Delft (2008.)

Uz gore navedene primjere postoji mnoštvo drugih baza podataka s korisnim informacijama podijeljenima po sektorima i stoga potencijalno korisnima za sektorsku analizu. Sustav pokazatelja ulaganja u industrijsko istraživanje i razvoj u EU za inovacije, istraživanje europske radne snage za podatke o tržištu rada i tako dalje. Prilog 2. sadrži mnoge druge primjere.

Korak 9.: Pružanje dokaza u obliku podataka o neizravno pogođenim sektorima

Ako kvalitativna dubinska analiza pokazuje značajne neizravne učinke (pozitivne ili negativne), može biti preporučljivo ponoviti gore navedene korake za druge sektore u lancu vrijednosti ili izvan njega koji mogu biti najviše pogođeni. Ovdje tim za procjenu učinka može koristiti svoju intuiciju ili se osloniti na sistematičnije metode kao što su ulazno-izlazna analiza, mapiranje lanca vrijednosti i profiliranje. Korisne smjernice o mapiranju lanca vrijednosti i profiliranju mogu se naći na internetu na:

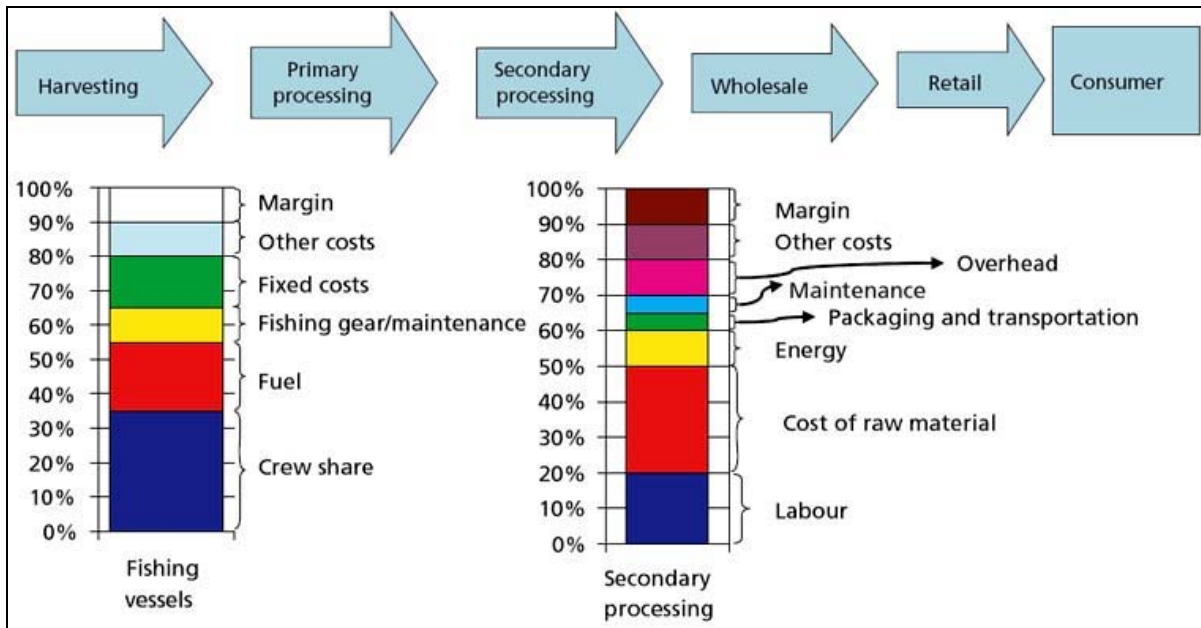
<http://myintracomm.ec.europa.eu/entr/howwemanage/decisionmaking/Pages/default.aspx>

Korak 10.: Kvantifikacija dodatne usklađenosti s pravilima i propisima i/ili operativnih²⁴ troškova povezanih s procijenjenom inicijativom

Ovaj je korak kvantitativni ekvivalent koraka 5. Ako je izvedivo, može biti korisno izvesti profiliranje sektora s cjelokupnim izračunom cijene kao što je sljedeći koji se odnosi na industriju ribe i plodova mora:

²⁴ Kao što je navedeno u koraku 5. iznad, dodatni su operativni troškovi oni dodatni troškovi proizvodnje (poluproizvoda/usluga i ulaznih čimbenika) koji proizlaze iz nove uredbe, ali nisu izravno vezani uz usuglašavanje s njom.

Ilustracija: Struktura troškova (industrija ribe i plodova mora) s www.fao.org



Kada je to izvedivo i proporcionalno, ovaj tip opisa strukture troškova ima pojačani učinak na odgovore brojki u koraku 5. kako bi pomogao u razumijevanju značaja pozitivnih i negativnih učinaka koji su tamo utvrđeni.²⁵ Nadalje, s dovoljno detaljnom razdiobom sektora, opisi strukture troškova mogu se pronaći u ulazno-izlaznim tablicama.²⁶

Korak 11.: Kvantifikacija očekivanih učinaka na sposobnost inovacije pogođenih poduzeća

Ova bi analiza idealno uključivala nekoliko ulaznih i izlaznih pokazatelja sektorskih inovacija. Pokazatelji europskog sustava inovacijskih pokazatelja²⁷ čine opravdanu početnu točku. Podatke je moguće pronaći na internetskoj stranici za statistiku inovacija u Zajednici (CIS):

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/cis>

Ova baza podataka i druge povezane baze pomažu izraditi kvantitativnu procjenu koja bi slijedila utvrđene učinke u koraku 6. Podaci se mogu dobiti i iz industrijske komore odgovarajućeg sektora. Ako je to potrebno, one obično mogu pružiti publikacije i podatke i mogu vam pomoći planirati buduće učinke mogućnosti politike na sektorsku sposobnost inovacije. Dodatne ideje mogu se pronaći u odjeljku 8.5. Priloga Smjernicama za procjenu učinka.

²⁵ Smjernice o PU (poglavlje 10., str. 46.-60.) sadrže detaljne postupne upute o procjeni troška obveze obavješćivanja (standardni model troška EU-a).

²⁶ Eurostatov Priručnik o tablicama ponude i uporabe te ulazno-izlaznim tablicama (2008.), pog. 11.

²⁷ Posjetite <http://www.proinno-europe.eu/metrics>

Korak 12.: Kvantifikacija očekivanih učinaka na međunarodnu konkurentnost pogođenih sektora

Smjernice za procjenu učinka pružaju usmjerenje u kvalitativnoj procjeni vjerojatnog učinka prijedloga na međunarodne trgovinske i investicijske tokove (Prilozi Smjernicama za procjenu učinka, odjeljak 8.7.). Svrha je ovog zadnjeg koraka provjere konkurentnosti pružanje podrške:

1. primjenom odjeljka 8.7. Smjernica za procjenu učinka na pogođene sektore i
2. kvantifikacijom očekivanih učinaka na međunarodnu konkurentnost sektora.

Postoji mnoštvo standardnih indeksa čija je namjena odražavati međunarodni položaj nekog gospodarstva i njegovih tvrtki. Neki od najčešće korištenih su:

- *Omjer ukupnog ulaznog FDI-ja i dodane vrijednosti* označava doprinos FDI-ja stvaranju kapitala i signalizira privlačnost zemlje u koju se ulaže.
- *Omjer ukupnog izlaznog FDI-ja i dodane vrijednosti* pokazatelj je korporativne snage kada tvrtke ulažu u inozemstvu radi iskorištavanja prilika na stranim tržištima i resursa.
- Udjeli izvoznog tržišta pokazuju koliko je od ukupnog „svjetskog” izvoza obuhvaćeno izvozom određene zemlje za svaku industriju. Oni odražavaju sposobnost odgovora na vanjsku potražnju ili otvaranja novih tržišta u izravnoj usporedbi s međunarodnim konkurentima.
- Izražena komparativna prednost (RCA) uspoređuje udio izvoza određene industrije u ukupnom izvozu industrijske robe EU-a s udjelom izvoza iste industrije u skupini referentnih zemalja.
- Relativna trgovinska bilanca (RTB) uspoređuje trgovinsku bilancu određene robe s ukupnim obujmom trgovine, izvoz plus uvoz.
- Relativni troškovi rada po jedinici (RULC) mjere troškove rada u određenoj industriji u odnosu na njezinu produktivnost (troškovi rada po jedinici) i u odnosu na odgovarajući indeks u drugoj zemlji.

Dok RCA i RTB odražavaju položaj pojedinih industrija na svjetskom tržištu, RULC odražava sposobnost ostajanja konkurentnim. Promjene tih indeksa pokazuju koje industrije u Europi razvijaju komparativnu prednost ili nedostatak. Međutim, potrebno ih je pažljivo interpretirati: sa skupnog gledišta, gubitak konkurentnosti u pojedinoj industriji može odražavati izvrsne izvozne rezultate drugih domaćih industrija. Primjerice, aprecijacija eura može oslabiti konkurentni položaj određene industrije, ali može i samo odražavati snažan rast produktivnosti u drugim industrijama, a time i snažan izvoz te povećanu potražnju za eurom.

Drugo je pitanje ono domaćeg sadržaja izvoza. Primjerice, svaka zemlja uključena u sastavljanje elektronike zabilježit će visok udio izvoza elektronike koji ne odražava stvarnu strukturu proizvodnje u zemlji, umjetno povećavajući indeks RCA.

Komparativna prednost može se istražiti korištenjem trgovinskih tokova putem indeksa izražene komparativne prednosti (RCA), koji mjeri razinu do koje se EU specijalizira u određenom sektoru. Udio izvoza u ukupnom izvozu EU-a izračunava se za svaki sektor u EU,

a zatim se uspoređuje s udjelom svjetskog izvoza sektora u ukupnom svjetskom izvozu. Indeks RCA viši od 1 za određeni sektor znači da je to sektor u kojem EU izvozi relativno više od svjetskog prosjeka, a interpretira se kao komparativna prednost Europe u tom sektoru.

U Prilogu 2. nalazi se dugačak popis izvora podataka i pokazatelja koji se mogu koristiti za procjenu konkurentnosti industrije EU-a na svjetskom tržištu. On također sadrži poveznice na statističke dokumente ili internetske stranice koje osiguravaju vrijednosti za te indekse. Primjerice, statistički prilozi godišnjem „Europskom izvješću o konkurentnosti” (ECR) daju radnu definiciju i povezane brojke za posljednjih 10 godina na razini sektora.

Prilog 1.

Primjeri kvalitativne dubinske analize učinaka konkurentnosti

1. Inicijativa za politiku: Zabrana opasnih tvari

Određene tvari ili proizvodi mogu imati opasna svojstva. To zahtijeva pravilno upravljanje rizikom koje prosuđuje prednosti i troškove korištenja takvih tvari u proizvodnim postupcima ili njihovog stavljanja na tržište. Ovisno o težini rizika, zabrana tvari može biti moguća politika. Kada se rizik odnosi uglavnom na sigurnost na radu, zabrana tvari u proizvodnim procesima može biti moguća politika. Kada opasnost proizlazi iz tvari koju sadržava konačni proizvod (rizik sigurnosti proizvoda), može se uzeti u obzir zabrana „stavljanja na tržište u Europi”.

Izravni utjecaji

Ako europske tvrtke više nisu ovlaštene koristiti tu tvar (zabrana radi „sigurnosti na radu”), izgubit će poslovnu priliku na tržištu EU-a i izvoznim tržištima. Ova vrsta zabrane dala bi konkurentsku prednost proizvođačima izvan EU-a jer bi im i dalje bilo dozvoljeno stavljanje proizvoda na tržište Europe kao i u ostatku svijeta bez značajnog restrukturiranja njihovih proizvodnih postupaka.

Ako europske tvrtke više nisu ovlaštene za stavljanje tvari na tržište (zabrana „stavljanja na tržište u Europi”), mogu i dalje proizvoditi u Europi u svrhu izvoza dok bi proizvođači izvan EU-a izgubili europsko tržište. Budući da je domaće tržište obično od posebne važnosti za (europske) proizvođače, moglo bi doći do gubitaka za europske proizvođače ekonomija razmjera. Međutim, ovaj je utjecaj vjerojatno blaži od onoga zabrane tvari radi „sigurnosti na radu”. Potencijalna korist su inovacijski naponi koje će zabrana vjerojatno potaknuti u potrazi za zamjenom zabranjene tvari ili za alternativnim proizvodnim metodama.

Obje vrste zabrane mogu rezultirati dodatnim troškovima za industrije klijenata ako nema slične tvari po sličnoj cijeni. To bi trebalo uzrokovati dodatne troškove, pod pretpostavkom da je dosadašnji proizvodni postupak bio onaj s najmanje troškova. Ako ne postoji slična sirovina, europske tvrtke-klijenti morat će preoblikovati svoje smjese i proizvode, što obično zahtijeva dodatne napore istraživanja i razvoja koncentrirane u ranoj fazi.

Ako tvrtke-klijenti ne pronađu sličnu sirovinu po sličnoj cijeni, morat će promijeniti svoje određivanje cijena. To bi moglo smanjiti njihov promet ako postoje zamjenski proizvodi i ako su njihovi kupci suočeni s niskim troškovima prebacivanja kod promjene prodavača. Kako bi se to izbjeglo, tvrtke također mogu smanjiti svoje profitne marže. Smanjeni promet i/ili smanjena profitabilnost mogu dovesti u pitanje njihovu dugoročnu sposobnost preživljavanja.

Neizravni utjecaji (drugi krug utjecaja)

Potruga za zamjenama nudi nove poslovne prilike onima koji proizvode i na tržište stavljaju zamjenske proizvode. Nove poslovne prilike trebale bi biti sličnog značaja kao i one poslovne prilike izgubljene zbog zabrane, dok god zamjenski proizvod nudi slične rezultate po sličnoj cijeni. Naravno, ovisi o tome proizvodi li se zamjenski proizvod u Europi ili izvan nje.

U slučaju da zamjenski proizvod daje slabije rezultate od zabranjene tvari, smanjuju se prednosti za potrošače, čime se potiče gubitak dobrobiti na toj strani.

Iz neočekivanih izvora mogu doći manje izravni utjecaji. Primjerice, potraga za zamjenskim proizvodima u inozemstvu može olakšati internacionalizaciju malih i srednjih poduzeća povećanjem njihovih višejezičnih vještina i kontakata. Povećane interne jezične vještine u širem smislu kao nužnu posljedicu imaju kratkoročne dodatne troškove, ali i moguću prednost nakon toga kod pristupanja stranim tržištima i kupcima.

Manje štetna mogućnost

- Provjerite je li potrebna i proporcionalna apsolutna zabrana jer bi mogle postojati manje radikalne mogućnosti upravljanja rizikom, kao što su bolje informacije o kupcima, ograničavanje prodaje stručnim kupcima ili bolje upravljanje rizikom na radnom mjestu. Primjerice, je li proporcionalno zabraniti tvar koja se koristi za premazivanje leća korištenih u medicinskim instrumentima kada je korištena količina vrlo mala i kada su leće zapečaćene unutar uređaja i spriječen je svaki kontakt s korisnicima?
- Ponudite prijelazno razdoblje uzimajući u obzir razvojni ciklus zahvaćenih proizvoda i proizvodnih postupaka ako industrija prihvati bolje informirati i obučiti one koji proizvode i koriste rizične proizvode.
- Omogućite upotrebu/prodaju postojećih zaliha.

2. Inicijativa za politiku: Ograničenje oglasa usmjerenih na djecu

Cilj zabrane „oglasa usmjerenih na djecu” zaštita je djece (i njihovih roditelja) od manipulacije kada nisu svjesni utjecaja oglasa. Slijedi se filozofija da je najbolji način izbjegavanja ove manipulacije posve je zabraniti.

Izravni utjecaji

Ako se zabrane oglasi usmjereni na djecu, tvrtke koje prodaju proizvode za djecu (kao što su igračke, bezalkoholni napitci, slatkiši i hrana) moraju utvrditi alternative i potencijalno manje učinkovite načine korištenja komunikacije i marketinga te revidirati raspodjelu svog proračuna za marketing. Ako ne uspiju, preferencije potrošača (djece i njihovih roditelja) će se promijeniti (djeci će se manje sviđati proizvodi na koje se odnosi zabrana) i promet će se smanjiti.

U prijelaznom razdoblju, tvrtke koje već otprije posluju i proizvode koji su već na tržištu imat će koristi od takve zabrane nauštrb novih tvrtki i novih proizvoda. To bi moglo usporiti inovacije u ovom segmentu proizvoda.

Neizravni utjecaji

Neizravne utjecaje teško je utvrditi jer je isprva prilično nepoznato koliko je stvarno učinkovito oglašavanje usmjereno na djecu. U slučaju da je bilo vrlo učinkovito, tj. ako se veći iznos trošio na takav proizvod, to bi u načelu ovisilo o tome kako bi ciljana skupina potrošila svoja sredstva u odsutnosti takvog oglasa.

Manje štetna mogućnost

- Dopuštanje oglasa uz strogo ograničavanje oblika i sadržaja (uključujući „poruke koje ne prolaze”).

3. Inicijativa za politiku: Ograničavanje najviših naknada za roaming mobilnih uređaja

Visoke cijene roaminga izvor su bogatstva za operatere mobilne telefonije. Međutim, one potrošačima nameću pretjerane troškove i dovode u pitanje konkurentnost industrija EU-a koje bi imale koristi od razvoja prekograničnih aktivnosti. Razina prekograničnih aktivnosti ovisi između ostalog o razini transakcijskih troškova. Roaming je za takve aktivnosti često nužnost. Ako su cijene roaminga visoke, transakcijski troškovi su visoki. Posljedica toga je da brojne industrije i tvrtke u EU ostaju lokalne i ne iskorištavaju unutarnje tržište u potpunosti. Raspodjela sredstava je ispod optimuma. Ne iskorištavaju se ekonomije razmjera. To šteti njihovoj konkurentnosti u pogledu troškova / cijena.

U takvom bi slučaju cilj akcije EU-a trebao biti poticanje konkurentnog razvoja na ovom tržištu (smanjenje pregovaračke moći dominantnih pružatelja mobilnih usluga). To se može učiniti određivanjem maksimalne naknade za specifične usluge roaminga unutar Zajednice (Eurotarifa) i/ili pružanjem mogućnosti potrošačima da odaberu ne koristiti usluge roaminga koje nudi operater kao dio paketa (izdvajanje).

Utjecaj na tvrtke i učinak na konkurentnost

Ograničenje najviše cijene i izdvajanje ne utječu na dostupnost ili troškove ulaznih proizvoda za operatere mobilne telefonije već izravno utječu na njihove komercijalne procese (određivanje cijena i marketing). Takve bi mjere trebale povećati konkurentske pritiske, približiti cijene razinama troškova i poboljšati konkurentnost troškova njihovih poslovnih klijenata.

Međutim, gubitak prihoda i profitabilnosti može neizravno utjecati na sposobnost sektora da ulaže u mrežnu infrastrukturu i inovacije. Doista, neki su operateri tvrdili da su veliki profiti od naknada za roaming način za financiranje obje aktivnosti. Bez tog izvora prihoda, tvrdili su, tvrtke ne bi imale sredstava za stvaranje novih tržišta i njihov položaj na svjetskom tržištu bio bi oslabljen (mogući gubitak vanjske konkurentnosti).

Nadalje, ove moguće politike također mogu utjecati na strukturu ove industrije na različite načine, primjerice ako imaju teže posljedice za manje, neovisne ili novopokrenute operatere. Istina je da su troškovi ulaza visoki zbog troškova mrežne infrastrukture, no to nema nikakve veze s ograničavanjem cijena. Neki od tih operatera mogu otići s tržišta ako su vrsta ograničenja najviše cijene i izdvajanje tehnički presloženi ili preskupi za provedbu. Posebno bi manji operateri mogli biti suočeni s rizikom istiskivanja s tržišta. Novi operateri i potencijalna nova poduzeća na tržištu također ne bi imali koristi od visoke profitne marže koju bi plaćali za svoju infrastrukturu, što bi doista štitilo poduzeća koje već dugo postoje na tržištu. U takvim bi okolnostima ova politika učvrstila oligopolističku prirodu ove industrije. No, koristi bi imali MSP-i u drugim sektorima.

Očekuje se da će ograničenja najviše cijene i izdvajanje imati pozitivni učinak na konkurentnost europske industrije u cjelini. Odvajanje usluga roaminga posebno bi dodatno povećalo njezinu pregovaračku moć jer su poduzeća među vrlo velikim korisnicima. Osiguravanje boljih cijena roaminga trebalo bi automatski poboljšati konkurentnost troškova industrija EU-a.

Manje štetna mogućnost

- Podešavanje Eurotarife na razinu koja jamči dovoljnu maržu za povrat troškova inovacija.
- Kada god je to moguće, odlučite se za „zaštitni” pristup umjesto ograničavanja na temelju cijena (jer prva mogućnost daje više prostora tržišnim silama za određivanje cijena).
- Odlučite se za načine koji ne ugrožavaju manje, neovisne ili novo pokrenute operatere aktivne na tržištu EU-a.
- Kada dvije moguće politike nude usporedive dobitke za industrije EU-a općenito, odlučite se za mogućnost koja najmanje šteti ukupnim profitima ciljane industrije.
- Ako se zadrži ograničavanje najviše cijene, predvidite procjenu učinka na konkurentnost europskih operatera na tržištu EU-a i u inozemstvu i to relativno uskoro nakon provedbe ograničenja najviše cijene (radi izbjegavanja nepovratnih šteta za industriju).
- Ako se zadrži ograničavanje najviše cijene, predvidite odredbu o prestanku važenja (zbog vrlo posebne i restriktivne prirode ovog alata Komisija će procijeniti u svjetlu razvoja na tržištu ima li potrebe za produžavanjem njegovog trajanja izvan određenog razdoblja).

Prilog 2.

Izvori podataka za kvantitativnu analizu

1. Ključne klasifikacije industrijskih djelatnosti i proizvoda

Klasifikacije i nomenklature u EU

- CN (kombinirana nomenklatura)
<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:L:2010:284:SOM:EN:HTML>
Klasifikacija EU-a uvedena 1988. godine i korištena u svrhe carinskih tarifa za vanjsku trgovinu (uvezena i izvezena roba mora biti prijavljena uz navođenje kojoj podrubrici nomenklature pripada). Kategorije su određene osmeroznamenkastim kodom, koji se sastoji od HS koda (vidi u nastavku) i 2 dodatne znamenke stvorene za potrebe Zajednice.
- CPA - Statistička klasifikacija proizvoda po djelatnosti u Europskoj ekonomskoj zajednici
http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=CPA_2008&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=20701907&StrLayoutCode=HIERARCHIC
- NACE - Nomenclature statistique des Activités économiques dans les Communautés Européennes
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/nace_rev2/introduction
Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Europskoj zajednici koju koristi Eurostat i države članice. Pomaže utvrditi gospodarske djelatnosti koje će biti uključene u lanac vrijednosti (faza mapiranja) i kodove potrebne za uzimanje podataka iz PRODCOM-a i drugih baza EU-a.
- Popis PRODCOM
http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=PRD_2010&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=&StrLayoutCode=HIERARCHIC
Proizvodima se dodjeljuje osmeroznamenasti Prodcom kod. Prve četiri znamenke odgovaraju kodu NACE gospodarskog sektora koji obično proizvodi taj proizvod. Popis uključuje oko 4000 kategorija proizvoda.

Međunarodne klasifikacije i nomenklature

- HS (Usklađeni opis robe i sustav kodiranja)
http://www.wcoomd.org/home_hsoverviewboxes_tools_and_instruments_hsnomenclature.htm
Izrađen pod okriljem Svjetske carinske organizacije (WCO) za klasifikaciju proizvoda kojima se trguje. Sadrži oko 5 000 skupina proizvoda identificiranih šesteroznamenkastim kodom.
- ISIC - Međunarodna standardna industrijska klasifikacija svih ekonomskih djelatnosti (rev4)
<http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regist.asp?Cl=27&Lg=1>
Sistematska industrijska klasifikacija koju je izradio Statistički odjel Ujedinjenih naroda na temelju kriterija kao što su ulazni proizvodi, gotovi proizvodi i upotreba proizvedenih proizvoda, značajke proizvodnog postupka. Pomaže u mapiranju lanca vrijednosti i pripremi prikupljanja podataka o konkurentima u EU-u zahvaljujući tablicama podudarnosti s kodovima NACE.
- SITC - Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija (Rev 4)
<http://unstats.un.org/unsd/trade/sitcrev4.htm>
Klasifikacija trgovinskih aktivnosti usklađena radi međunarodnih usporedbi. Pomaže u mapiranju lanca vrijednosti i pripremi prikupljanja podataka o konkurentima u EU-u zahvaljujući tablicama podudarnosti s kodovima NACE. Studija dugoročnih trendova u međunarodnoj trgovini robom i grupiranje robe kojom se trguje u razrede koji su prikladniji za ekonomsku analizu.

2. Ključne baze podataka za procjenu učinka na gospodarske djelatnosti i sektore

Baze podataka EU-a

- **AMADEUS**
<http://www.bvdep.com/AMADEUS.html>
Baza podataka na razini tvrtki koja sadrži sveobuhvatne informacije o oko 19 milijuna tvrtki širom Europe. Može se koristiti za istraživanje pojedinačnih tvrtki, pretragu tvrtki sa specifičnim profilima te za općenitu analizu.
- **BACH - Bank for the Accounts of Companies Harmonised**
<http://www.bachesd.banque-france.fr/>
Spojene i usklađene informacije o financijskim izvješćima nefinancijskih tvrtki iz 11 država članica (AT, BE, DE, DK, ES, FI, FR, IT, NL, PT, SE, UK), Japana i Sjedinjenih Američkih Država, tri razreda veličina tvrtki (mala, srednja i velika poduzeća), 23 sektora ili podsektora na temelju NACE-a, vremenski niz od gotovo 20 godina, 95 stavaka, uključujući aktivu, pasivu te račun dobiti i gubitka. Koristi se za analizu aktive, pasive, financijskog položaja i profitabilnosti poduzeća prema njihovom sektoru i razredu veličine.
- **COMEXT**
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/external_trade/data/database
Vrijednost (euri) i količina (br. artikala, kg, m², m³, itd.) robe kojom se trguje između država članica i zemalja izvan EU-a, udio EU-a u svjetskoj trgovini, vanjska trgovina EU-a, države članice i glavne treće zemlje prema skupini proizvoda SITC, trgovina EU-a po državi članici, partneru i skupini proizvoda plus razne agregacije EU-a (eurozona, EU25, EU27 itd.). Godišnji i mjesečni podaci dostupni su od 1995. godine.
- **Sustav pokazatelja ulaganja u industrijsko istraživanje i razvoj u EU-u**
<http://iri.jrc.ec.europa.eu/reports.htm>
Sustav pokazatelja alat je za usporednu analizu koji svake godine od 2004. pruža pouzdane i ažurirane informacije o ulaganjima u istraživanje i razvoj te druge ekonomske i financijske podatke (uključujući neto promet, prihode, kapitalna ulaganja, tržišnu kapitalizaciju, broj zaposlenika) za najveće svjetske korporativne ulagače u istraživanje i razvoj (1 000 tvrtki sa sjedištem u EU i 1 000 tvrtki sa sjedištem izvan EU-a). Podaci u sustavu pokazatelja objavljuju se kao četverogodišnji vremenski niz za izvođenje daljnjih analiza trenda, primjerice, radi ispitivanja poveznica između istraživanja i razvoja i poslovne učinkovitosti.
- **EU KLEMS Growth and Productivity Accounts**
<http://www.euklems.net/>
Za detaljnu sektorsku produktivnost i ukupnu faktorsku produktivnost za kvantitativne studije koje se usredotočuju na tehničke promjene u industriji (proizvodnji) do 2007.
- **Baza podataka EU-a za znanost i tehnologiju**
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/science_technology_innovation/data/database
Istraživanje i razvoj, podaci o inovacijama, patentna statistika, sektori intenzivni u pogledu znanja, ljudski potencijali u znanosti i tehnologiji.
- **EUROFOUND**
<http://www.eurofound.europa.eu/about/index.htm>
Eurofound pruža informacije, usluge i stručno znanje – o životnim i radnim uvjetima, industrijskim odnosima i upravljanju promjenama u Europi – za ključne sudionike u području socijalne politike EU-a na temelju komparativnih informacija, istraživanja i analize.
- **Istraživanje europske radne snage**
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/lfs>
EU LFS veliko je istraživanje na uzorku kućanstava koje pruža tromjesečne rezultate o sudjelovanju u tržištu rada osoba u dobi od 15 i više godina kao i osoba izvan radne snage. Sve se definicije primjenjuju na osobe u dobi od 15 i više godina koje žive u privatnim kućanstvima. Osobe koje obavljaju obveznu vojnu obvezu ili usluge za zajednicu nisu uključene u ciljanu skupinu istraživanja, kao što je slučaj i s osobama u institucijama/kolektivnim kućanstvima.
- **PRODCOM**
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/prodcom/data/tables_excel
Statistički podaci o proizvodnji robe u državama članicama, izmjerene po vrijednosti (euri) i volumenu (kg, m², broj artikala itd.) te klasificirane prema popisu Prodcom (vidi klasifikacije).

- SBS - Strukturni statistički podaci o poslovanju
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/data/database
 Opisuje ponašanje (strukturu, držanje i radni učinak) tvrtki širom EU-a putem br. poduzeća, br. zaposlenih osoba, prometa, dodane vrijednosti, ulaganja, produktivnosti, udjela malih i srednjih poduzeća u dodanoj vrijednosti i zaposlenosti. Uključuje industriju, trgovinu i usluge (podaci dostupni za EU-27 i države članice). Ti statistički podaci mogu se analizirati do vrlo detaljne sektorske razine (nekoliko stotina ekonomskih djelatnosti na temelju klasifikacije NACE). SBS ne prikuplja informacije o vanjskoj trgovini (vidi COMEXT) ni proizvodnji specifičnih proizvoda (vidi PRODCOM). Pomaže odgovoriti na pitanja o razini specijalizacije u EU, ranjivosti sektora, njegovoj strateškoj važnosti ili njegovom stupnju internacionalizacije („koje su države EU-a relativno specijalizirane u proizvodnji određene vrste opreme?”, „koliko je određeni sektor produktivan i kako stoji s obzirom na operativnu profitabilnost?”, „koliko je bogatstva i koliko radnih mjesta stvoreno u nekoj djelatnosti?”, „koliko ima poduzeća prema nabavi i ekonomskoj djelatnosti?”).

Međunarodne baze podataka

- Baza podataka COMTRADE / UN-a o statistici međunarodne trgovine robom
<http://comtrade.un.org/db/>
 Više od 1,75 milijardi trgovinskih zapisa od 1962. + analitičke tablice koje uključuju vrijednosti i indekse trgovine u pojedinačnim zemljama i regijama.
- Statistika i bilance IEA-e (Međunarodna agencija za energiju)
<http://www.iea.org/stats/index.asp>
 Za cijene energije, cijene fosilnih goriva itd.
- Bilanca plaćanja MMF-a (Međunarodni monetarni fond)
www.imf.org/external/np/sta/bop/bop.htm
- OECD.Stat
<http://stats.oecd.org/index.aspx?lang=en> i <http://www.oecd-ilibrary.org/statistics>
 „Statistički podaci za industriju i usluge”, „Baze podataka za strukturnu analizu (STAN)” uključujući „Baze podataka ulaznih i gotovih proizvoda”, „Strukturni i demografski poslovni statistički podaci (SDBS)” uključujući „Strukturne poslovne statističke podatke” prema gospodarskom sektoru, Međunarodna trgovina prema statističkim podacima o robi (ITCS), „Razine produktivnosti i BDP po stanovniku” za članice OECD-a. Sadrži podatke o glavnim konkurentima EU-a za procjenu razvoja međunarodne konkurentnosti EU-a.
- UNCTAD
<http://www.unctad.org/Templates/Page.asp?intItemID=5156&lang=1>
 Za podatke o inozemnim izravnim ulaganjima (FDI) radi procjene uvoza i prihvaćanja tehničkih promjena putem ulaganja kapitala.

3. Pokazatelji konkurentnosti industrije na svjetskom tržištu

Promjene u tim pokazateljima impliciraju da industrije u EU razvijaju komparativnu prednost ili nedostatak. Međutim, potrebno ih je pažljivo interpretirati: sa skupnog gledišta, gubitak konkurentnosti u pojedinoj industriji može odražavati izvrsne izvozne rezultate drugih domaćih industrija. Primjerice, aprecijacija eura može oslabiti konkurentni položaj određene industrije, ali može i samo odražavati snažan rast produktivnosti u drugim industrijama, a time i snažan izvoz te povećanu potražnju za eurom.

- Realni efektivni tečaj (REER)
 Svrha je REER-a ili jednakovrijednih „relativnih pokazatelja cijene i troška” procjena konkurentnosti cijena ili troškova neke zemlje (ili valutnog područja) u odnosu na njezine glavne konkurente na međunarodnim tržištima. Odgovara nominalnom efektivnom tečaju (NEER) deflacioniranom odabranim povezanim deflatorima cijena ili troškova.
- Relativna trgovinska bilanca (RTB)
 Mjeri trgovinsku bilancu sektora u odnosu na ukupnu trgovinu u sektoru.

- **Relativni troškovi rada po jedinici (RULC)**
Mjere troškove rada u određenoj industriji u odnosu na njezinu produktivnost (troškovi rada po jedinici) i u odnosu na odgovarajući indeks u drugoj zemlji.
- **Sektorski ULC indeksi**
Mogu otkriti zanimljive uzorke povezane sa specijalizacijom radi međunarodne trgovine. Ako postoji sektor u kojem neka zemlja ima komparativnu prednost, plaće bi trebale rasti sporije od produktivnosti, smanjujući time ULC. Posljedica toga je da sektorski ULC može ukazivati na komparativne prednosti i nedostatke u odnosu na naše trgovinske partnere bez uzimanja u obzir trgovinskih tokova.
- **Izražene komparativne prednosti (RCA)**
Mjere razinu do koje je EU specijalizirana u određenom sektoru. . Udio izvoza u ukupnom izvozu EU-a izračunava se za svaki sektor u EU, a zatim se uspoređuje s udjelom svjetskog izvoza sektora u ukupnom svjetskom izvozu. Ako je RCA za određeni sektor > 1 , EU izvozi relativno više od svjetskoj prosjeka što signalizira komparativnu prednost. Ako je EU-27 RCA < 1 i s vremenom se smanjuje, to signalizira pogoršanje komparativnog nedostatka (npr. tekstil, RCA se spustio s 0,82 u 1996. na 0,64 u 2006. godini).

4. Bibliografski izvori

Po (industrijskom) sektoru ili tržištu

Novije studije koje pružaju dubinsko razumijevanje čimbenika koji pokreću konkurentnost u sektoru.

- Europska komisija, *Industrijska struktura EU-a 2011. – Trendovi i rezultati* (Opća uprava Poduzetništvo i industrija)
http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemshorthanddetail.cfm?item_id=3934
Analiza konkurentnosti gospodarstva EU-a iz sektorske perspektive. Uvid u relativne rezultate svake industrije.
- Pokretači sektorskog rasta i konkurentnost u Europskoj uniji (2009.)
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/documents/index_en.htm
Sektorski podaci 1995.-2004. o dodanoj vrijednosti, odrađenim satima, produktivnosti, profitnim maržama, RCA-u, FDI-u, intenzitetu istraživanja i razvoja, demografiji poduzeća, regulatornom učinku, otvorenosti.
- Aeronautička i svemirska industrija
 - Aeronautička i svemirska industrija (2009.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/aerospace/files/aerospace_studies/aerospace_study_en.pdf
Podaci o aeronautičkoj i svemirskoj industriji i njezina analiza (Napomena: isključuje svemirsku industriju).
 - Globalno motrenje okoliša i sigurnost (GMES) za silazno tržište (2008.)
http://ec.europa.eu/gmes/pdf/studies/gmes_ds_final_report.pdf
Podaci o silaznoj zaposlenosti, prihodima, rastu, regulatornom učinku u okviru GMES-a.
 - Industrija koja se temelji na Europskom globalnom navigacijskom satelitskom sustavu (predstojeća)
Podaci o GNSS industriji i njezina analiza.
- Industrija biotehnologije
 - Financiranje razvoja biofarmaceutskih proizvoda u Europi (2009.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/biotechnology/files/docs/financing_biopharma_product_dev_en.pdf
Podaci o kapitalu (vlastiti kapital, rizični kapital, javni fondovi) dostupan za razvoj novih proizvoda u biofarmaceutskoj industriji.

- Konkurentnost u europskoj biotehnoškoj industriji (2007.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/biotechnology/files/docs/biotech_analysis_competitiveness_en.pdf
 Podaci o zaposlenosti, patentima, novim tvrtkama, istraživanju i razvoju i financiranju istraživanja i razvoja, pristupu financijama u biotehnoškoj industriji.
- Industrija keramike
 - Industrija keramike (2008.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/metals-minerals/files/finalreport_ceramics_131008_en.pdf
 Podaci o proizvodnji, zaposlenosti, produktivnosti, profitabilnosti, trgovini, strukturi i distribuciji veličina tvrtki u keramičkoj industriji.
- Građevinski sektor
 - Građevinski sektor: Održiva konkurentnost građevinskog sektora (2011.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/construction/files/compet/sustainable_competitiveness/ecorvs-final-report_en.pdf
 Podaci o prihodu i dodanoj vrijednosti, zaposlenosti, strukturi, obilježjima proizvodnje građevinskog sektora.
- Sektor obrane
 - Studija o učinku tržišta u nastajanju i konkurenata u obrambenoj industriji na konkurentnost europskog sektora obrane (2010.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/defence/files/study_defence_final_report_en.pdf
 Pregled tržišta obrambene industrije u Brazilu, Rusiji, Indiji, Kini i Južnoj Koreji te njihova važnost za konkurentnost obrambene industrije EU-a.
 - Studija o konkurentnosti europskih MSP-a u sektoru obrane (2009.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/defence/files/2009-11-05_europe_economics_final_report_en.pdf
 Podaci o prometu, zaposlenosti, istraživanju i razvoju, trgovini MSP-a u EU u sektoru obrane.
- Ekološka industrija
 - Ekološka industrija (2009.)
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/eco-industries/index_en.htm
 Podaci o prometu, zaposlenosti, strukturi, produktivnosti, profitabilnosti, trgovini, demografiji tvrtke, regulatornim preprekama, ulaganjima, pristupu financijama u ekološkim industrijama EU-a.
- Energetski intenzivne industrije prema Shemama za trgovinu emisijama
 - Ecorys (2011.), *Konkurentnost europskih tvrtki u kontekstu veće učinkovitosti resursa*
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/sustainable-industry/sustainable-industry-forum/files/2_ecorvs_berg_en.pdf
 Analize mjera, pokretača i prepreka učinkovitosti resursa u devet sektora.
 - DTI / Idea / Ecorys studija (predstojeća)
 - Institut Wuppertal (2007.), *Odnos između produktivnosti resursa i konkurentnosti*
http://ec.europa.eu/environment/enveco/economics_policy/pdf/part2_report_comp.pdf
 Analize podataka o produktivnosti resursa.
- Prehrambena industrija
 - Konkurentnost europske prehrambene industrije: ekonomska i pravna procjena (2007.)

http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/food/files/competitiveness_study_en.pdf

Poaci o prometu, dodanoj vrijednosti, izdacima za istraživanje i razvoj. Analiza konkurentnog položaja prehrambene industrije EU-a.

- Učinak povećanog korištenja biogoriva na konkurentnost prehrambene industrije EU-a (2007.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/food/files/competitiveness/biofuelsstudy_finalreport_en.pdf
Podaci i informacije i strukturi podsektora biodizela i bioetanola, kao i klasterima etanola od šećerne trske, na bazi žitarica i na bazi uljarica u opskrbnim lancima prehrambenim proizvodima. Rasprava o glavnim pokretačima promjena.
- Konkurentnost europske mesne industrije (predstojeća)
- Sektor plinskih uređaja
 - Sektor plinskih uređaja (2009.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/pressure-and-gas/files/study_competitiveness_eu_gas_appliances_final_en.pdf
Podaci o prometu, zaposlenosti, trgovini, regulatornim uvjetima, distribuciji i tržištima, konkurentima, RCA-u u sektoru plinskih uređaja EU-a.
- Industrija stakla
 - Industrija stakla (2008.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/metals-minerals/files/finalreport_glass_141008_en.pdf
Podaci o produktivnosti, profitabilnosti, maržama cijene, trgovini, strukturi i distribuciji veličina tvrtki u industriji stakla.
- IKT industrija
 - IKT industrija: MSP-i u industriji IKT usluga (2009.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/study_report_ict_services_en.pdf
Podaci o strukturi, prometu, zaposlenosti, produktivnosti, dodanoj vrijednosti, profitabilnosti, trgovini, FDI-ju, podrški istraživanju i razvoju, uvjetima poslovanja, ulaznim i izlaznim preprekama, strukturi tržišta, regulatornim uvjetima za industriju IKT usluga u EU.
- Metalna industrija
 - Metaloprerađivačka industrija i industrija metalnih proizvoda (2009.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/mechanical/files/metalworking/mma_final_report_181109_final_en.pdf
Podaci o proizvodnji, zaposlenosti, produktivnosti, profitabilnosti, strukturi industrije, distribuciji veličina tvrtki, trgovini, preprekama ulasku u metaloprerađivačku industriju i industriju metalnih proizvoda u EU.
 - Konkurentnost industrija obojenih metala u EU (Ecorys, 2011.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/metals-minerals/files/fn97624_nfm_final_report_5_april_en.pdf
Poglavlja izvješća obuhvaćaju osnovne činjenice o industriji, ključna pitanja povezana s konkurentnošću industrije te strateško gledište i mogućnosti politike. Uzima u obzir zahtjeve Komisije te industrijskih dionika i udruženja.
 - Industrija čelika (2008.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/metals-minerals/files/final_report_steel_en.pdf
Podaci o strukturi, regulatornim uvjetima, tržišnim izgledima, ulaznim proizvodima, zaposlenosti, razvoju cijena, lancu vrijednosti industrije čelika u EU.
- Farmaceutska industrija
 - Farmaceutska industrija (2009.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/healthcare/competitiveness/monitoring/index_en.htm

Podaci o prometu, zaposlenosti, strukturi troškova, dodanoj vrijednosti, produktivnosti, profitabilnosti, strukturi industrije, distribuciji veličina tvrtki, trgovini, preprekama ulazu, povratu od uloženog ukupnog kapitala (ROI), istraživanju i razvoju u farmaceutskoj industriji.

- Sigurnosna industrija (proizvodna oprema i usluge povezane sa sigurnošću)
 - Sigurnosna industrija (2009.)
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/security/files/study_on_the_competitiveness_of_the_eu_security_industry_en.pdf
Podaci o prometu, veličini tržišta, konkurentima, glavnim pokretačima u sigurnosnoj industriji EU-a.
- Sektor usluga
 - Sektor usluga (2008.)
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/documents/index_en.htm
Podaci o zaposlenosti, prometu, dodanoj vrijednosti, produktivnosti, ulaznim proizvodima, distribuciji veličine tvrtki, ulaznim proizvodima u odabranim uslužnim industrijama u EU (industrijsko čišćenje, privatna sigurnost, privatne agencije za zapošljavanje, arhitektonsko / inženjersko / tehničko savjetovanje, logistika, računalne usluge i djelatnosti te usluge i djelatnosti povezane s računalima, upravljanje objektima).
- Industrija brodogradnje
 - Industrija brodogradnje (2009.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/maritime/files/fn97616_ecorys_final_report_on_shipbuilding_competitiveness_en.pdf
Podaci o strukturi, regulatornim uvjetima, konkurentima, pokazateljima povezanima s proizvodnjom, dodanoj vrijednosti, produktivnosti, profitnim maržama, trgovini, zaposlenosti, troškovima rada, ulaznim proizvodima, istraživanju i razvoju i inovaciji, pristupu financijama, tržišnim udjelima za industriju brodogradnje u EU.
- Turistička industrija
 - Studija o konkurentnosti turističke industrije EU-a (2009.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/files/studies/competitiveness/study_on_tourism_competitiveness_2009_en.pdf
Podaci o profitabilnosti, veličini tržišta, regulatornim uvjetima turističke industrije EU-a.
 - Izvješće o konkurentnosti putovanja i turizma (2009.)
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GCR_TravelTourism_Report_2009.pdf
Podaci za određenu zemlju o regulatornim uvjetima, održivosti okoliša, sigurnosti i zaštiti, zdravlju i higijeni, prioritetima putovanja i turizma, infrastrukturi za zračni i kopneni prijevoz, turističkoj infrastrukturi, IKT infrastrukturi, konkurentnosti cijena, ljudskim potencijalima, sklonosti putovanju i turizmu, prirodnim i kulturnim resursima.

Opća izvješća o međunarodnoj konkurentnosti i konkurentnosti EU-a

Redovite publikacije s općim informacijama o industrijskoj konkurentnosti.

- Europska komisija, *Europsko izvješće o konkurentnosti*, godišnja publikacija Opće uprave za poduzetništvo i industriju
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/competitiveness-analysis/index_en.htm
Njegovi prilozi sadrže sektorske podatke o proizvodnji, produktivnosti, odrađenim satima, ULC-u, RCA-u i relativnoj trgovinskoj bilanci. Sadržaj drugih poglavlja varira od godine do godine. O onima koja se odnose na (industrijske) sektore izvješćuje se pod sektorskim studijama.
- Europska komisija, *Radni učinak i politike konkurentnosti u državama članicama*, godišnja publikacija Opće uprave za poduzetništvo i industriju

- Europska komisija, *Izvešće EU-a o industrijskoj strukturi: Trendovi i radni učinak*, dvogodišnja publikacija Opće uprave za poduzetništvo i industriju
- Europska komisija, *Izvešće o ključnim brojkama u znanosti, tehnologiji i konkurentnosti* (Opća uprava za poduzetništvo i industriju)
<http://ec.europa.eu/research/era/docs/en/facts&figures-european-commission-key-figures2008-2009-en.pdf>
 Podaci o izdacima za istraživanje i razvoj, financiranju sveučilišta, ljudskim potencijalima, obrazovanju, izlaznim proizvodima (publikacije, patenti), visokotehnološkom izvozu, okvirnim programima.
- Europska komisija, *Izvešće o digitalnoj konkurentnosti Europe* (Opća uprava za informacijsko društvo)
http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/documents/edcr.pdf
 Podaci o sektoru IKT-a i njegova analiza.
- Centar za globalnu konkurentnost i radni učinak (2010.), *Globalno izvješće o konkurentnosti 2010.-11.*, Svjetski ekonomski forum
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf
 Rangiranje zemalja prema njihovoj konkurentnosti na temelju globalnog indeksa konkurentnosti (GCI), razvijeno za Svjetski ekonomski forum i prvi put uvedeno u 2004. godini. GCI obuhvaća mikroekonomske i makroekonomske temelje nacionalne konkurentnosti preko 12 stupova konkurentnosti. Stupovi su: institucije, infrastruktura, makroekonomsko okruženje, zdravstvo i osnovno obrazovanje, više obrazovanje i osposobljavanje, učinkovitost tržišta roba, učinkovitost tržišta rada, razvoj financijskog tržišta, tehnološka spremnost, veličina tržišta, poslovna sofisticiranost i inovativnost. Koristan je za inicijativu na razini cijelog EU-a koja se bavi makroekonomskim problemima koji utječu na sve sektore. Pruža informacije o relativnom položaju ključnih država članica u usporedbi s glavnim konkurentima izvan EU-a.
- Međunarodni institut za razvoj menadžmenta (IMD), *Godišnjak svjetske konkurentnosti 2011.*
http://www.imd.org/research/publications/wcy/wcy_online.cfm
http://www.imd.org/research/publications/wcy/Factors_and_criteria.cfm
 Rangiranje država prema njihovoj konkurentnosti na temelju 20 čimbenika: domaće gospodarstvo, međunarodna trgovina, međunarodna ulaganja, zaposlenost, cijene, javne financije, porezna politika, institucionalni okvir, poslovni propisi, socijalni okvir, produktivnost, tržište rada, financije, prakse menadžmenta, stavovi i vrijednosti, osnovna infrastruktura, tehnološka infrastruktura, znanstvena infrastruktura, zdravlje i okoliš, obrazovanje.
- Svjetska banka (2010.), *Doing Business 2011 – making a difference for entrepreneurs*
<http://www.doingbusiness.org/reports/doing-business/doing-business-2011>
 Rangiranja država prema njihovoj poslovnoj klimi na temelju jedanaest pokazatelja: pokretanje tvrtke, dobivanje građevinske dozvole, dobivanje kredita, zaštita ulagača, plaćanje poreza, prekogranična trgovina, registracija imovine, provedba ugovora, sklapanje poslova, dobivanje priključka na elektroenergetsku mrežu, zapošljavanje radnika.